

90-208

Boekmanstichting - Bibliotheek
Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
Tel. 6243739

JEUGDTHEATER EN DE OVERHEDEN
THEATERBELEID VOOR EEN KWART
VAN DE BEVOLKING

Redactie: Annie van Otterloo
Anneke Holties

AMSTERDAM, 1989

VOORWOORD

JEUGDTHEATER EN DE OVERHEDEN: THEATERBELEID VOOR EEN KWART VAN DE BEVOLKING.

Ruim 25% van de Nederlandse bevolking is jonger dan 20 jaar. Voor dit publiek wordt op volwassen wijze een opvallend jeugdtheater gemaakt. Hoe staat het daar mee?

De Bundeling, de landelijke vereniging van jeugdtheaterproducenten, heeft hier een onderzoek naar verricht. Het rapport laat twee verschillende gezichten zien.

Het gaat goed met het jeugdtheater. Althans in een aantal opzichten. Het jeugdtheater heeft zich grotendeels losgemaakt van de pedagogische voetklemmen en is een verzameling van op zichzelf staande artistieke produkten geworden.

Uitgaande van het specifieke, jeugdige publiek maakt de huidige generatie jeugdtheatermakers theater dat jong én oud boeit. De grote nationale en internationale waardering voor het Nederlands jeugdtheater getuigt daarvan. Een van de gevolgen van deze ontwikkeling is, dat de relatie met de kunstzinnige vorming een nieuwe gestalte moet krijgen.

Het gaat niet goed met het jeugdtheater. Althans in een aantal opzichten. Het beleid van de verschillende overheden houdt nog steeds onvoldoende rekening met de feitelijke ontwikkelingen in de praktijk.

Het behoort tot de taak van de 12 provincies en de 3 grote steden om kleinschalige podiumkunst in stand te houden, dus ook het jeugdtheater. Deze afspraak is in 1985 gemaakt en de provincies ontvingen (mede) hiervoor samen ruim 8 miljoen gulden.

Uit het onderzoek van De Bundeling blijkt dat slechts, 7,6% van dit geld ten goede is gekomen aan de productie van jeugdtheater. Gemiddeld moeten de 22 jeugdtheaterproducenten die productiesubsidie ontvangen het met 350.000 gulden doen. Groepen bestaan uit 6 tot 10 personen. De commissie Zeevalking noemde in 1985 als redelijk bedrag voor een gezelschap f 750.000,-. De kloof is nu nog bijna even groot als toen.

Zelfs de "bevoorrechte" groepen leven vrijwel beneden het bestaansminimum. Ruimte voor goede arbeidsvoorwaarden of een pensioenvoorziening is er in vele gevallen niet.

Al het beschikbare geld (voor de drie overheden gezamenlijk is dat f 7.830.160,-) gaat naar de huidige generatie jeugdtheatermakers. De jongere generatie komt nauwelijks aan bod.

De uitwisseling tussen volwassenentoneel en jeugdtheater wordt louter al om financiële redenen belemmerd. Alleen de zeer gemotiveerden accepteren een inkomensachteruitgang van 50%.

De Bundeling doet een aantal aanbevelingen op basis van zorgvuldige analyse.

De overheden dienen hun gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het jeugdtheater beter vorm te geven. Niet door elkaar uitsluitende taakafbakening, maar door samenwerking op basis van ontwikkelingen in de praktijk. Co-financiering tussen subsidiënten lijkt een passend instrument.

Financiële injecties in het jeugdtheater zijn goede investeringen. Ze vergroten de cultuurparticipatie van de jeugd en vormen de basis voor een verbrede cultuurparticipatie van volwassenen. Het jeugdige publiek van nu is het volwassen publiek van straks. De Rijksoverheid dient zijn coördinerende taak een betere invulling te geven, tussen provincie en gemeente moet meer informatie-uitwisseling plaatsvinden. Meer gerichte investeringen en meer samenhang in het beleid. Het jeugdtheater verdient het.

De nota overheidsbeleid is totstandgekomen in nauwe samenwerking met het bestuur en de leden van de Bundeling. Voor het verzamelen van de in de nota opgenomen informatie werd medewerking verkregen van de gedeputeerden en ambtenaren van de provincies en de ambtenaren van de drie grote steden en de rijksoverheid.

De nota is geschreven door onderstaande medewerkers van het bureau van de Bundeling en is aldaar verkrijgbaar.

Amsterdam, 20 november 1989

Annie van Otterloo
Anneke Holties

INHOUD

VOORWOORD

1	HOOFDSTUK I	VERANTWOORDING
3	HOOFDSTUK II	BEKNOPT HISTORISCH OVERZICHT
5		TABEL I
6		Samenvatting
7		Conclusies
8	HOOFDSTUK III	DE TWAALF PROVINCIES IN BEELD
9		Groningen
12		Friesland
15		Drenthe
18		Overijssel
21		Flevoland
24		Gelderland
27		Utrecht
30		Noord-Holland
33		Zuid-Holland
36		Zeeland
39		Noord-Brabant
42		Limburg
46		Samenvatting en conclusies
48		TABEL II
50		TABEL III
51	HOOFDSTUK IV	DE GROTE STEDEN
		Amsterdam
54		Rotterdam
56		Den Haag
58		Samenvatting en conclusies
		TABEL IV
59	HOOFDSTUK V	HET RIJKSBELEID
61		Samenvatting en conclusies
62	HOOFDSTUK VI	ANALYSE JEUGDTHEATERPRAKTIJK
65		Samenvatting en conclusies
67	HOOFDSTUK VII	ALGEMENE CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN
69	HOOFDSTUK VIII	UITWERKING AANBEVELINGEN

BIJLAGEN

HOOFDSTUK I

VERANTWOORDING

Het rapport "Jeugdtheater en de overheden" bevat de resultaten van een onderzoek dat de Bundeling heeft uitgevoerd naar de stand van zaken met betrekking tot het overheidsbeleid voor het jeugdtheater.

De Bundeling is de landelijke vereniging van jeugdtheaterproducenten en staat derhalve voor het behartigen en coördineren van de algemene belangen van het jeugdtheater. Een van die belangen is een adequate financiële ondersteuning door overheden.

Het jeugdtheater heeft beleidsmatig te maken met 16 autonome overheden, te weten 12 provincies, 3 grote steden en de rijksoverheid. Tussen deze overheden zijn min of meer globale afspraken gemaakt over de verantwoordelijkheden en taken. Feit is echter dat elke overheid autonoom is in zijn beleid en van hieruit een eigen invulling geeft aan een verantwoordelijkheid voor het jeugdtheater.

De Bundeling ziet dit onderzoek niet als toetsing van het advies van de commissie Zeevalking, maar als een basis waarop het overheidsbeleid voor het jeugdtheater in de toekomst vorm gegeven moet worden.

Doel van het onderzoek is inzicht te krijgen in hoe het feitelijk gesteld is met het totaalbeeld van het overheidsbeleid na alle adviezen, discussies en speculaties over wat de beste oplossing is voor de situatie van het jeugdtheater en welke overheid waarvoor verantwoordelijk is of zou moeten zijn.

In haar reactie op het advies Zeevalking van begin 1986 schreef de Bundeling dat zij er op de eerste plaats belang aan hecht dat de overheden een beleid voeren dat de samenhang tussen productie, distributie en afname van het jeugdtheater bevordert en de ontwikkeling ervan stimuleert.

Dit uitgangspunt is voor de Bundeling nog steeds relevant en vormt de legitimatie voor het onderzoek en de aanbevelingen die de Bundeling op basis van dit onderzoek doet.

De werkwijze bij de opzet van het onderzoek is als volgt geweest: Op 24 juni 1988 stuurt de Bundeling een brief aan alle bestuurders van 12 provincies en 3 grote steden, te weten Den Haag, Rotterdam en Amsterdam met het verzoek om een gesprek met de betrokken bestuurder om zijn/haar bestuurlijke visie te verneemen op het jeugdtheaterbeleid en de perspectieven voor de toekomst. (zie bijlage 1.)

In de periode september 1988 tot en met maart 1989 worden afspraken gemaakt met 12 bestuurders van de provincies en vinden gesprekken met hen plaats. (bijlage 2.)

De bestuurders van de grote steden, die worden aangeschreven, reageren anders dan hun provinciale collegae. Met uitzondering van de gemeente Den Haag, vinden zij het om uiteenlopende redenen niet van belang een gesprek aan te gaan. Met de steden hebben ambtelijke gesprekken plaatsgevonden.

De opzet van het rapport is als volgt: Na

- Hoofdstuk I met een verantwoording en opzet volgt in
- Hoofdstuk II een inleiding met historische schets van de ontwikkeling van het beleid.
- Hoofdstuk III bevat een beschrijving van elke provincie met een korte schets van het algemeen beleid anno 1989, enkele relevante demografische gegevens, de cijfers van de kunstbegroting met toelichting en tot slot een samenvatting van de uitkomsten van het gesprek met de betreffende bestuurder.
- Hoofdstuk IV bevat een beschrijving van het beleid van de drie grote steden.
- Hoofdstuk V beschrijft in het kort het beleid van de rijksoverheid.
- Hoofdstuk VI bevat een korte analyse van de ontwikkeling van de jeugdtheaterpraktijk, aanbod en afname.
- Elk van de hoofdstukken II tot en met VI wordt afgesloten met een samenvatting en conclusies.
- Hoofdstuk VII bevat de algemene conclusies en aanbevelingen.
- Hoofdstuk VIII bevat een uitwerking van de aanbevelingen.

HOOFDSTUK II

BEKNOPT HISTORISCH OVERZICHT

Dit rapport gaat over de relatie tussen het jeugdtheater en de overheden en behandelt vragen als: Wat doen de overheden op dit gebied van de podiumkunsten anno 1989 en hoe verhouden hun inspanningen zich tot de ontwikkeling van het jeugdtheater als volwassen kunstdiscipline? Wat voor perspectief kunnen de overheden het jeugdtheater bieden in de toekomst?

Dergelijke vragen komen niet uit de lucht vallen. Ze hebben aan de ene kant te maken met de structuur van het overheidsbeleid voor het jeugdtheater, zoals die in de afgelopen jaren vorm heeft gekregen, aan de andere kant met de gewenste structuur zoals die door de commissie Zeevalking in haar advies aan de Minister, begin 1986, is neergelegd.

De vraag hoe het geschetste ideaalbeeld van 1986 zich verhoudt tot de werkelijkheid van 1989 staat niet los van wat er aan het advies Zeevalking vooraf gaat: Het beeld heeft zijn geschiedenis.

Als hier gesproken wordt over de overheden dan wordt bedoeld het rijk, de provincies en de drie grote steden. Zij hebben allemaal, ieder voor zich en of in samenspraak met elkaar bijgedragen aan de ontwikkeling van het jeugdtheater zoals zich dat nu manifesteert.

De rijksoverheid voert tot voor 1979 geen apart beleid voor jeugdtheater. Jeugdtheatergezelschappen - zover ze er zijn - worden gesubsidieerd uit de begrotingspost toneelgezelschappen. In 1979 is er voor het eerst een begrotingspost jeugdtheater en poppenspel. In 1981 introduceert de Raad voor de Kunst het zogenaamde Jeugdtheater-Inhaalplan, dat door de minister wordt overgenomen en in 1985 geeft de minister dezelfde Raad opdracht hem te adviseren over hoe het nu moet met het jeugdtheaterbeleid en wordt de landelijke werkgroep jeugdtheater ingesteld.

Al voordat er sprake is van een advies van deze werkgroep, die het jeugdtheater als volwassen kunstvorm kenmerkt, spelen een aantal provincies en grote steden een belangrijke rol in het creëren van voorwaarden voor de ontwikkeling van het jeugdtheateraanbod. (1)

Zij ondersteunen de kleinschalige initiatieven die ontstaan, waardoor dit aanbod zich vanaf de zeventiger jaren kan profileren naast dat van het gesubsidieerde toneel voor volwassenen. De opkomst van de kunstzinnige vorming, waarbinnen het jeugdtheater een afnamegebied vindt, speelt hierbij een belangrijke rol. Zo groeit het jeugdtheater geleidelijk uit tot een kunstvorm met een eigen artistieke identiteit en een specifiek publiek: de jeugd.

¹ De term jeugdtheater vereist nadere omschrijving. De Bundeling hanteert vooralsnog hetzelfde uitgangspunt als de Raad voor de Kunst en het ministerie van WVC, die jeugdtheater plaatsen onder het hoofdstuk toneel en de sector als zodanig beperken. Met de term jeugdtheater wordt dus niet bedoeld, jeugdtheater op het brede vlak van alle podiumdisciplines, zoals dans, mime, muziek etc.

Het jeugdtheater is als loot aan de boom van de podiumkunsten een laatbloeier en komt in het totaal van het overheidsbeleid in beeld op het moment dat overheden, geconfronteerd met de grenzen van de economische groei van de vijftiger en zestiger jaren, het bestaande beleid moeten herzien en tot bezuinigingsmaatregelen moeten overgaan.

In het proces van taakafbakening en herverdeling van gelden binnen de podiumkunsten, voorgesteld door de Commissies De Boer en Sutherland, worden voor het jeugdtheater belangrijke beslissingen genomen.

Deze beslissingen worden niet zozeer ingegeven vanuit de ontwikkeling van het jeugdtheater zelf - dat was niet de opdracht van de commissie De Boer - maar komen voort uit de behoefte aan afbakening van bestuurlijke verantwoordelijkheden tussen overheden: het gewraakte systeem van koppelsubsidiëring mag niet opnieuw de kop opsteken.

De verhouding lagere overheden-rijk met betrekking tot de instandhouding van de toneelgezelschappen in den lande, heeft tot gevolg dat de beschikbare budgetten voor toneel afnemen, omdat de ene overheid gedwongen mee moet in het beleid van de ander. Om dit proces tot stilstaan te brengen wordt de vereveningsoperatie podiumkunsten bedacht: een verandering van verantwoordelijkheden, een betere taakafbakening en een herverdeling van middelen. De productie van de podiumkunsten van nationaal belang wordt voortaan op rijksniveau gefinancierd, met uitzondering van de voorzieningen in de drie grote steden. Deze worden geregeld in bestuursovereenkomsten die het rijk met elk van de drie afsluit. Het jeugdtheater komt in deze overeenkomsten nauwelijks ter sprake.

Voor stimulering van het jeugdtheaterbeleid heeft het rijk het inhaalplan bedacht. Initiatieven van provincies en steden op dit gebied worden beloond door een stimuleringssubsidie. De commissie de Boer vreest een nieuw koppelsubsidiesysteem en neemt voorzorgsmaatregelen. De instandhouding van (kleinschalige) jeugdtheatergezelschappen verklaart men tot een decentrale verantwoordelijkheid, een tegengestelde keuze aan die van de rest van de podiumkunsten.

Legitimatie voor deze keuze wordt gevonden in de principiële bestuurlijke bereidheid van de lagere overheden om de verantwoordelijkheid voor het jeugdtheater op zich te nemen, mits hen dit financieel mogelijk gemaakt wordt. Deze bereidheid is uitgesproken in een overleg van de commissie de Boer met het Inter Provinciaal Overleg Cultuur. Aan de steden wordt deze vraag niet voorgelegd.

Bovenstaande bestuurlijke en financiële gegevens zijn voor de minister uitgangspunt bij zijn adviesaanvraag Jeugdtheaterbeleid aan de Raad voor de Kunst in mei 1985.

In deze adviesaanvraag stelt hij dat de meeste provincies aanzienlijke bedragen hebben overgehouden aan de vereveningsoperatie en geeft hij het volgende overzicht van de netto bedragen:

TABEL I.

Voor de vereveningsoperatie	Na
Overzicht minister adviesaanvraag d.d. 0/5/85	Overzicht 03/87 Boekmanstichting
Groningen + 1,0 miljoen	+ 0,9 miljoen
Friesland + 2,3 "	+ 2,0 "
Drenthe + 0,4 "	+ 0,4 "
Overijssel + 1,6 "	+ 1,4 "
Gelderland + 0,9 "	+ 1,2 "
Utrecht + 0,3 "	+ 0,3 "
Noord-Holland + 2,0 "	+ 1,3 "
Zuid-Holland - 1,2 "	- 1,2 "
Zeeland - 1,0 "	- 1,0 "
Noord-Brabant + 2,9 "	+ 2,9 "
Limburg + 1,4 "	+ 1,1 "

Gegevens uit de tweede kolom komen uit het Boekmanmagazine "Cultuur in alle staten" van maart 1987.

De minister gaat ervan uit dat de provincies een deel van deze zogenaamde vrijvallende middelen zullen besteden aan de instandhouding van jeugdtheatergezelschappen.

De commissie Zeevalking neemt dit uitgangspunt over en komt tot de volgende aanbevelingen voor de toedeling van verantwoordelijkheid:

a. De provincies zijn verantwoordelijk voor de instandhouding van het jeugdtheater, met name jeugdtheatergezelschappen.

b. Het rijk subsidieert jeugdtheaterproducties van adhocformaties en gezelschappen en zorgt voor (de financiering van) infrastructurale maatregelen. Het draagt als eerste verantwoordelijkheid voor zaken als ontwikkeling, vernieuwing en experiment. Het treedt op als begeleider van het permanent overleg.

c. De gemeenten zorgen voor de afname en in beginsel voor de huisvesting en andere noodzakelijke faciliteiten van jeugdtheatergezelschappen.

d. De grote steden worden op een lijn gesteld met de provincies: zij nemen de verantwoordelijkheid voor instandhouding van jeugdtheatergezelschappen.

e. De overheden dragen gezamenlijk verantwoordelijkheid voor de kwaliteiten en de kwantiteit van het jeugdtheateraanbod in Nederland."

In oktober 1987 komt de minister met zijn reactie op het advies, een reactie die als bijlage is toegevoegd aan het Plan voor het Kunstbeleid 1988-1992. Hij neemt in grote lijnen het advies van de commissie Zeevalking over.

De commissie Zeevalking schetst begin 1986 een beeld van een gewenst overheidsbeleid. Inmiddels is het 1989. Beleid en praktijk hebben zich verder ontwikkeld.

De hiervoor beschreven geschiedenis vormt het kader waarin de feiten en meningen anno 1989, voorkomend in deze rapportage, geplaatst moeten worden.

SAMENVATTING

1. Een aantal provincies en grote steden spelen een belangrijke voorwaardescheppende rol voor de ontwikkeling van het jeugdtheateraanbod, dat begin zeventig ontstaat.
2. De rijksoverheid speelt in op de ontwikkeling bij deze provincies en steden door een jeugdtheater-inhaalplan, waarbij stimuleringssubsidies worden verstrekt.
3. Uit vrees voor nieuwe koppelsubsidies in de toekomst adviseert de commissie de Boer decentralisatie van de verantwoordelijkheid voor de instandhouding van kleinschalig jeugdtheateraanbod in gezelschapsvorm.
4. De minister neemt het uitgangspunt van de commissie De Boer over in zijn adviesaanvraag aan de Raad voor de Kunst d.d. 30 mei 1985.
5. De provincies doen in IPO-verband de uitspraak dat ze deze verantwoordelijkheid wel op zich willen nemen, mits hen dit financieel mogelijk gemaakt wordt.
6. De minister gaat er vanuit dat de meeste provincies voldoende financiële middelen hebben om de instandhoudingsverantwoordelijkheid waar te maken. 9 van de 11 provincies hebben een positief saldo overgehouden na de vereveningsoperatie.
7. De commissie Zeevalking brengt een advies uit waarin wordt aanbevolen de verantwoordelijkheid voor de instandhouding van het jeugdtheater, met name jeugdtheatergezelschappen te leggen bij de provincies en de grote steden. De commissie wijst het maken van onderscheid tussen grootschalig en kleinschalig jeugdtheater af.
8. De grote steden hebben met het rijk bestuursovereenkomsten gesloten. Met uitzondering van de gemeente Den Haag, wordt in deze overeenkomsten niet over het jeugdtheater gesproken. De steden hebben geen bestuurlijke bereidheid uitgesproken om een instandhoudingsverantwoordelijkheid voor het jeugdtheater te nemen.

CONCLUSIES

1. Elke betrokkene in de beleidsvoorbereiding heeft zijn eigen interpretatie van de feiten. Deze interpretaties, hoe klein de verschillen ook zijn, maken dat het advies van de commissie Zeevalking geen stevige basis heeft. Verschil in opvatting is o.a.:
De commissie de Boer spreekt van kleinschalig jeugdtheateraanbod in gezelschapsvorm. De commissie Zeevalking spreekt van jeugdtheatergezelschappen zonder onderscheid tussen grootschalig en kleinschalig.
2. De legitimatie voor de decentralisatie-gedachte is de bestuurlijke bereidheid die de provincies in IPO-verband hebben uitgesproken in gesprek met de commissie de Boer. Deze legitimatie is zwak, omdat niet alle provincies zich hiermee identificeren. Voorts omdat de steden hierbij niet aanwezig zijn geweest en nooit om een uitspraak zijn gevraagd. Dit onderwerp is bij samenstelling van de bestuursovereenkomsten niet aan de orde geweest, met uitzondering van de gemeente Den Haag.
3. De vrees voor een nieuw soort koppelsubsidies in de toekomst is de doorslaggevende reden voor de decentralisatiegedachte.

HOOFDSTUK III

DE TWAALF PROVINCIES IN BEELD

VOORAF

Het jeugdtheaterbeleid van de verschillende provincies kan niet los gezien worden van het kader waaruit dit beleid voortkomt. Bij de beschrijving van het beeld van de provincies is derhalve gekozen voor de volgende opzet:

A. BELEIDSUITGANGSPUNTEN

Algemene beleidsuitgangspunten van het College van Gedeputeerde Staten zoals die in de begroting 1989 naar voren komen. De gegevens hiervoor zijn ontleend aan de beleidsplannen en begrotings-toelichtingen van de verschillende provincies. Verdere gegevens zijn ontleend aan cultuur-en kunstnota's van provincies, voorzover die beschikbaar waren.

B. DEMOGRAFISCHE SCHETS

Een korte demografische schets. De gegevens vermeld in dit stukje zijn ontleend aan de volgende publicaties van het Centraal Bureau voor de Statistiek:

1." De loop van de bevolking per gemeente 1987".

De cijfers over bevolkingsaantallen en verdeling over de gemeenten zijn hieraan ontleend. Dit zijn de gegevens van 1987.

2." Statistisch Zakboek 1988", hoofdstuk B, Bevolking-Tabel 15 (pag. 65) : De bevolkingsaantallen 1988, het percentage jongeren onder de 20 jaar en de bevolkingsdichtheid per vierkante kilometer komen uit deze statistiek.

C. BEGROTINGSCIJFERS 1989

Beschreven worden de begrotingscijfers 1989 en de toelichting daarbij voorzover die betrekking heeft op subsidies voor de kunsten. Vermeld worden de bedragen die genoemd worden bij de lasten. Cijfers over eventuele baten zijn niet opgenomen.

De gegevens zijn ontleend aan de provinciale begrotingen 1989. Voor de toelichting op de subsidieregelingen is gebruik gemaakt van het " Handboek Theater", uitgave Boekmanstichting 1988.

D. BELEID JEUGDTHEATER

Het gaat hier om een beschrijving van wat de provincie beleidsmatig doet op het gebied van jeugdtheater. Welke instrumenten gehanteerd worden en wat voor soort subsidies er verstrekt worden. De cijfermatige vertaling hiervan staat vermeld onder punt C., voorzover hierover informatie beschikbaar was.

E. BESTUURLIJK PERSPECTIEF.

Het gaat hier om de visie van de gedeputeerde op het perspectief voor het jeugdtheaterbeleid in zijn/haar provincie, zoals die in het gesprek met de gedeputeerde naar voren is gekomen.

PROVINCIE GRONINGEN.

A. Beleidsuitgangspunten.

Cultuurbeleid is een hoofdaccent in het collegeprogramma. In mei 1988 is de notitie "(Voor) de kunst gekozen" uitgebracht, waarin het kunst-en cultuurbeleid voor de toekomstige periode is ge(her)formuleerd. De uitgangspunten van de in 1984 uitgebrachte nota "Kiezen voor de Kunst" zijn daarin gehandhaafd.

Het is de bedoeling van het college meer dan voorheen een relatie te leggen met de andere beleidsterreinen zoals de bevordering van het toerisme.

Met betrekking tot het podiumbeleid is vooral de definitieve vormgeving van het orkestbestel in het noorden van belang.

De provincie zal haar betrokkenheid bij de incidentele producties op het gebied van podiumkunsten in financiële zin vergroten. Bijzondere aandacht zal worden besteed aan het jeugdtheater.

Het te voeren beleid van het college staat echter onder zware financiële druk. Het financieel perspectief 1989-1992, op basis van aanvaard beleid 1988, laat gedurende deze hele periode een aanzienlijk tekort zien. Een bezuinigingstaakstelling is derhalve ook de komende jaren onvermijdelijk.

De bezuinigingstaakstelling raakt de volgende terreinen: Bestuur, Waterhuishouding, Milieu, Recreatie/Welzijn, Economische Zaken, Verkeer en Vervoer, Ruimtelijke Ordening en Apparaat.

Naast bezuinigingsvoorstellen, zijn er voorstellen voor nieuw beleid. Een groot deel van de beschikbare middelen voor nieuw beleid is bestemd voor een tweetal hoofdaccenten uit het collegeprogramma.

Het eerste hoofdaccent is het realiseren van infrastructurele voorzieningen ten behoeve van stimulering van de werkgelegenheid, voor verbetering van woon- en leefomstandigheden, en toeristische-recreatieve projecten.

Het tweede hoofdaccent is de cultuursector.

B. Demografische schets.

Inwonersaantal : 556.757
 Jonger dan 20 jaar: 26,4%

Groningen telt 50 gemeenten.

De verdeling van de bevolking daarover is als volgt:

A.	27 gemeenten	< 5000 inwoners
B.	10 "	5000. tot 10.000
C.	7 "	10.000 tot 20.000
D.	5 "	20.000 tot 50.000 (*)
E.	0 "	50.000 tot 100.000
F.	1 "	> 100.000 (**)

(*) Delfzijl, Hoogezand/Sappemeer, Stadskanaal, Veendam en Winschoten(**) Groningen

Per vierkante kilometer heeft de provincie een bevolkingsdichtheid van 237 inwoners.

C. Begrotingscijfers 1989.

De begroting 1989 vermeldt de volgende cijfers:

Hoofdstuk	8: Welzijn	f	137.147.340
Paragraaf	3: Kunst en Oudheidkunde:	f	5.388.500
Subparagraaf	1: Kunsten	f	1.888.600

Toelichting:

De provincie heeft een <u>algemeen krediet culturele activiteiten</u>	f	169.300
Dit krediet wordt o.a. aangewend voor een subsidieregeling voorstellingen en uitvoeringen op kunstzinnige gebied. Het betreft hier voorstellingen, verzorgd door of met medewerking van beroepsgezelschappen, uitgevoerd op de kleinere podia in de provincie.		
De provincie heeft een <u>krediet stimuleringkunsten</u>	f	120.400
Dit krediet is ondermeer bestemd voor aanvullend podiumbeleid, het gaat hierbij om projectsubsidies of opdrachten.		
Verder is er een bedrag voor bijdragen in het kader van het aanvullend podiumbeleid, voor de sectoren toneel, klassieke muziek, muziek, jazz, pop en geïmproviseerde muziek: richtlijnen voor het krediet aanvullend podiumbeleid zijn niet precies geformuleerd.	f	140.000
Begroot is een bedrag voor <u>Danskern Reflex</u>	f	210.000
Tevens voor <u>dansgroep Aidjama</u>	f	15.000
Een bijdrage voor <u>kleine toneelgezelschappen</u>	f	7.000
Jeugdtheater: De firma Tip-Top krijgt uit het budget aanvullend podiumbeleid een projectsubsidie van	f	30.000
Voor 1989 is er een eenmalig budget in het kader van het jaar van het jeugdtheater van:	f	50.000

D. Beleid Jeugdtheater.

De provincie Groningen gaf in het verleden subsidie aan twee theatergezelschappen, die zich richtten op jeugd en jongeren, t.w. Genesisus en Werk in Uitvoering.

Het geld dat aan deze gezelschappen werd verstrekt, is geïnvesteerd in de Noordelijke Toneelvoorziening, al voor het uitkomen van het rapport Zeevalking.

De provincie Groningen vindt dat zij geen verantwoordelijkheid heeft voor de instandhouding van een gezelschap.

Die verantwoordelijkheid is overgenomen door het rijk, die nu de Voorziening betaalt.

De Voorziening moet de jeugdtheaterfunctie invullen. De provincie heeft geen zeggenschap meer over de Voorziening.

Wel heeft de provincie via bestuurlijk overleg met de Voorziening erop aangedrongen dat er iets op jeugdtheatergebied gedaan wordt.

De Voorziening stelt zich op het standpunt dat er al voldoende kleinschalig jeugdtheateraanbod de provincie binnenkomt. Er is geen noodzaak eigen aanbod te produceren.

Wel wil men kijken op welke wijze plaatselijke initiatieven facilitair ondersteund kunnen worden.

Verdere stimulering van de provincie vindt plaats uit projectsubsidies, voorstellingssubsidies, die verstrekt worden uit de beschikbare kredieten (zie C.). Dit geld is ook voor jeugdtheater beschikbaar.

Theater Netwerk Nederland krijgt een bijdrage van de provincie. Hun beleidsruimte is echter beperkt, aangezien ze niet mogen werken in schouwburgen, noch in plaatsen waar schouwburgen zijn. Op het punt van de bemiddeling van receptieve kunstzinnige vorming is het beleid van de provincie onduidelijk en onzeker. De steunfunctie AK/KV is onder druk van de bezuinigingen met ingang van 1988 stil gezet. De provincie subsidieert geen schoolvoorstellingen.

E. Bestuurlijk perspectief

In het licht van de algehele financiële situatie van de provincie, is de gedeputeerde somber gestemd over de nabije toekomst. De verantwoordelijkheid voor de instandhouding van een gezelschap ligt volgens hem bij de rijksoverheid, voorzover het de groningse situatie betreft.

De provinciale begroting heeft onvoldoende middelen voor een dergelijke taak. Deze middelen zullen ook niet in de toekomst beschikbaar komen, zoals het zich nu laat aanzien.

Aan een beleid op dit gebied zal invulling gegeven worden door middel van kleinschalige projectsubsidies, en voorstellingssubsidies vanuit de bestaande kredieten. Verhoging van deze kredieten behoort tot de prioriteit van het college.

In 1989 wil de provincie een speciaal beleidsaccent geven aan de sector jeugdtheater.

DE PROVINCIE FRIESLAND.

A. Beleidsuitgangspunten.

Cultuur is gezien het specifieke karakter van de provincie Friesland een belangrijk onderwerp voor het college. Daarbij speelt het bevorderen van de eigen friestalige cultuur een grote rol. Dit komt in allerlei aspecten van het beleid tot uitdrukking. De provincie Friesland heeft een eigen voorzieningenpatroon dat kleinschalig van aard is.

Dit geldt niet alleen op het gebied van de cultuur, maar ook op andere terreinen. De problemen die het college schetst in de inleiding op het beleidsplan 1988-1991 hebben vooral te maken met het spanningsveld tussen landelijke ontwikkelingen en de kleinschalige structuur van het beleid van de provincie. Als voorbeeld wordt o.a. genoemd het concentratiebeleid vanuit de rijksoverheid van economische activiteiten in een aantal sterke regio's. Voor de provincie Friesland met een kleinschalig voorzieningenpatroon heeft dat nadelige gevolgen.

Stimulering van het sociaal-economisch beleid, bevorderen van de werkgelegenheid zijn belangrijke accenten in het beleid van het college, evenals een evenwichtige samenhang tussen dit beleid en andere beleidsterreinen als welzijnsbeleid, ruimtelijke ordening en milieu.

Ook de provincie Friesland kampt met bezuinigingstaakstellingen als gevolg van minder financiële armslag. Heroverwegingen hebben geleid tot een forse verhoging van de uitgaven in de sector Economische en Agrarische Zaken, ten koste van alle overige sectoren.

In de inleiding op de nota kunstbeleid van februari 1988 wordt gesteld dat het draagvlak van de provincie zelf te klein is voor een volledig kunstbeleid, vooral omdat er een bijzondere zorg is voor de tweetaligheid.

De provincie streeft enerzijds naar meer samenhang tussen de disciplines onderling, anderzijds naar meer samenhang tussen de kunstsector en andere sectoren.

Samenhang wordt ook nagestreefd met omliggende provincies en de rijksoverheid.

B. Demografische schets.

Inwonersaantal : 599.061
 Jonger dan 20 jaar: 30%

De provincie Friesland heeft 31 gemeenten.

De verdeling van de bevolking daarover is als volgt:

A.	4 gemeenten	< 5000 inwoners.
B.	4 "	5000 tot 10.000
C.	11 "	10.000 tot 20.000
D.	10 "	20.000 tot 50.000 (*)
E.	2 "	50.000 tot 100.000(**)

(*) Achtkarspelen, Dongeradeel, Franekeradeel, Heerenveen, Ooststellingwerf, Opsterland, Skarsterlan, Sneek, Tietjerksteradeel, Weststellingwerf.

(**) Leeuwarden, Smallingerland.

Per vierkante kilometer heeft de provincie een bevolkingsdichtheid van 178 inwoners.

C. Begrotingscijfers 1989.

De begroting 1989 vermeldt de volgende cijfers:

Hoofdstuk	8: Welzijn	f 170.257.810
Paragraaf	3: Kunst en oudheidkunde	f 14.520.680
Subparagraaf	1: Kunsten	f 5.479.990

Toelichting:

De provincie heeft een bedrag voor <u>culturele doeleinden</u> van Dit bedrag is bestemd voor incidentele culturele manifestaties van provinciaal belang.	f 41.588
Er is een post <u>theater en muziek</u> van Deze post is bestemd voor subsidies voor uitvoeringen van beroepsgezelschappen op het gebied van theater en muziek, die verstrekt worden aan uitkooporganisaties in Friesland.	f 240.250
Er is een post <u>productiefonds podiumkunsten</u> Uit het productiefonds podiumkunsten worden bijdragen verstrekt aan makers van kleinschalige producties op elk gebied van podiumkunst.	f 200.000
Theatergezelschap Finnij krijgt een incidentele bijdrage van	f 50.000

D. Beleid jeugdtheater.

De provincie Friesland heeft een professioneel theatergezelschap Tryater, dat eenmaal per jaar een jeugdtheaterproductie speelt in de friese taal. Tryater wordt volledig gesubsidieerd door de rijksoverheid.

Daarnaast is er het jeugdtheatergezelschap, Finnij, dat voorstellingen maakt voor jeugd en jongeren in en buiten de provincie Friesland. Finnij ontvangt van de provincie projectsubsidies uit het productiefonds podiumkunsten. Het is de bedoeling om het subsidie aan Finnij uit te breiden.

Ook het jeugddansgezelschap Fel Pastel ontvangt subsidie uit het productiefonds. Incidenteel ontvangt ook stichting Ruimte subsidie voor een ad-hoc productie.

Een instandhoudingsverantwoordelijkheid voor een gezelschap behoort echter niet tot de mogelijkheden. Het draagvlak van de provincie is hiervoor te klein.

Jeugdtheater wordt verder gestimuleerd door middel van voorstellingssubsidies, ondersteuning van de jeugdtheaterdagen in Friesland en de bevordering van de receptieve kunstzinnige vorming. Op dit laatste gebied voert de provincie een actief beleid. Ook schoolvoorstellingen worden gesubsidieerd.

E. Bestuurlijk Perspectief.

De gedeputeerde vindt de ondersteuning van het jeugdtheater een belangrijke zaak. Zij wil in de toekomst meer ruimte creëren voor de bevordering van jeugdtheater.

Volledige instandhouding volgens de norm van Zeevalking (f 600.000 - f 750.000) gaat de mogelijkheden van de provincie te boven.

Een dergelijke verantwoordelijkheid zou wel mogelijk zijn in de "ideale" situatie dat de drie noordelijke provincies samen zouden willen zorgen voor één goede infrastructuur voor het noorden van het land.

DE PROVINCIE DRENTHE

A. Beleidsuitgangspunten.

De provincie Drenthe heeft geen geformuleerd cultuurbeleid, maar heeft wel onderdelen daarvan uitgewerkt in speciale deelnota's (b.v. beeldende kunst, museumbeloid en regionale cultuur).

In het beleidsplan 1989-1992 staat vermeld dat de provincie vrijetijdsbesteding stimuleert waarin kunst en cultuur centraal staan.

De provincie voert een voorwaardescheppend beleid en matigt zich geen oordeel aan over kunstwerken en cultuuruitingen.

De provincie draagt zorg voor een goede spreiding van podiumkunsten waarbij opvoeringen door beroepsgezelschappen in de kleine accommodaties extra gestimuleerd worden.

Verder wordt genoemd, een actief tentoonstellingsbeleid, steun aan amateuristische kunstbeoefening en popmuziek, het bibliotheekbeleid, het provinciaal museum, monumentenbeleid en bevordering van de regionale cultuur.

Belangrijk onderwerp voor het college is ruimtelijke ordening en milieu, een onderwerp dat in de komende jaren veel aandacht moet hebben.

De provinciale middelen zijn beperkt. Slechts door het benutten van aanzienlijke bedragen uit de algemene reserve kan er ruimte gemaakt worden voor nieuw noodzakelijk beleid. De perspectieven voor de toekomst zijn dat verdergaande bezuinigingen op bestaand beleid noodzakelijk lijken.

Het college maakt zich zorgen over de landelijke ontwikkelingen op het gebied van de podiumkunsten. Gezelschappen die voorheen in Drenthe optraden, zijn niet meer bereid hun producties in alle schouwburgen uit te brengen. Dit is niet bevorderlijk voor de culturele infrastructuur van Drenthe.

B. Demografische schets.

Inwonersaantal : 434.038
 Jonger dan 20 jaar: 28,4%

De provincie Drenthe heeft 34 gemeenten. De verdeling van de bevolking daarover is als volgt:

A.	10 gemeenten	< 5000	inwoners
B.	13 "	5000	tot 10.000
C.	7 "	10.000	tot 20.000
D.	3 "	20.000	tot 50.000 (*)
E.	1 "	50.000	tot 100.000 (**)

(*) Assen, Hoogeveen, Meppel

(**) Emmen

Per vierkante kilometer heeft de provincie een bevolkingsdichtheid van 164 inwoners.

C. Begrotingscijfers 1989.

De begroting 1989 vermeldt de volgende cijfers:

Hoofdstuk	8: Welzijn	f	105.985.305
Paragraaf	3: Kunst en Oudheidkunde	f	7.189.431
Subparagraaf	1: Kunsten	f	869.054

Toelichting:

De provincie heeft een bedrag voor <u>culturele manifestaties</u>	f	10.000
Dit bedrag is bedoeld voor financiering van eenmalige evenementen op cultureel gebied, die van meer dan regionale betekenis zijn en onder steun van de provincie niet mogelijk zouden zijn.		
Voor <u>subsiëring op het terrein van de kunsten</u> staat verder een bedrag begroot van:	f	50.000
Het subsidie is bedoeld voor éénmalige activiteiten van provinciaal belang en uitgevoerd door professionele kunstenaars, die zonder steun van de provincie geen doorgang zouden kunnen vinden.		
Er is een bedrag voor <u>theateruitvoeringen door beroepsgezelschappen</u> in Drentse gemeenten van:	f	20.000
Het gaat hier om voorstellingssubsidies voor uitvoeringen in accommodaties met maximaal 300 zitplaatsen.		
Er is een bedrag voor <u>Dansensemble Aidjamaal:</u>	f	7.500
<u>Dansgezelschap Reflex:</u>	f	210.000
<u>Jeugdtheatergroep Firma Tip-Top:</u>	f	20.000

D. Beleid Jeugdtheater

De verantwoordelijkheid voor de productie van jeugdtheater in de provincie Drenthe ligt bij het Noordelijk Theater de Voorziening, te Groningen. De theatergroepen Genesis en Werk in Uitvoering zijn in de Voorziening opgegaan. De provincie maakt zich zorgen over het feit dat De Voorziening niet bereid is de functie jeugdtheater in te vullen. In overleg met De Voorziening zelf en het rijk wil de provincie proberen een aanvaardbare oplossing te vinden.

De provincie verstrekt incidenteel projectsubsidies en heeft een actief beleid voor de stimulering van spreiding en afname van jeugdtheateraanbod. Dit laatste gebeurt via subsidiëring van de Stichting Kunstzinnige Vorming Drenthe (SKVD) en de subsidiëring ten behoeve van de uitvoeringen theater en muziek.

Op het terrein van de receptieve kunstzinnige vorming heeft de provincie Drenthe een eigen specifiek beleid, dat uitgevoerd wordt door de SKVD. De SKVD heeft een door de provincie gesubsidieerd Plan Podium Dichterbij, in het kader waarvan veel voorstellingen op scholen plaats vinden.

E. Bestuurlijk Perspectief.

De gedeputeerde vindt instandhouding van een eigen gezelschap in Drenthe niet haalbaar en niet wenselijk, ook niet op de langere termijn. Daarvoor is Drenthe als provincie te klein.

PROVINCIE OVERIJSSSEL

A. Beleidsuitgangspunten.

Uitgangspunt voor het beleid van het college is het beleidsprogramma 1987-1991.

Hierin staat vermeld dat het provinciale cultuurbeleid gericht is op actieve deelname van burgers aan diverse cultuuruitingen en op het systematisch en gericht stimuleren van kunstproducties en -ontwikkeling, zowel van individuele als groepen kunstenaars. De provincie zal zich vooral richten op de productie en de afname van podiumkunsten door middel van het beschikbaar stellen van respectievelijk project- en afnamesubsidie. Voor een bloeiende cultuur is het essentieel dat de jeugd in aanraking komt met de kunst in al haar facetten. Kunstzinnige vorming en amateuristische kunstbeoefening zijn daarvoor de meest geëigende mogelijkheden.

Nadruk wordt voorts gelegd op de coördinatie en stimulering van culturele voorzieningen en activiteiten met een regionale of provinciale schaal en op de provinciale steunfuncties.

De provincie schept voorwaarden voor de presentatie van beeldende kunst van kwalitatief hoog niveau in voor een in breed publiek toegankelijke instellingen. De provincie draagt zorg voor het toegankelijk maken van direct of indirect aan haar toevertrouwde kunstcollecties. Het cultuurbeleid heeft geen specifiek accent in het collegeprogramma.

Hoofddaccenten in het beleid zijn werkgelegenheid, milieu, bevordering van het welzijn van specifieke groepen (ouderen en etnische- en culturele minderheden) en de bevordering van de verkeersveiligheid.

Bezuinigingen in de afgelopen periode hebben de financiën van de provincie Overijssel onder zware druk gezet en ingrijpende reorganisaties van o.a. het provinciaal apparaat tot gevolg gehad. De financiële mogelijkheden voor de toekomst zijn beperkt. Ruimte voor nieuw beleid moet gevonden worden binnen de bestaande budgettaire kaders.

Op het terrein van de kunsten zal vooral aandacht gegeven worden aan het museumbeleid. Er zal een evaluatie plaats vinden van de afname- en productiesubsidies ten behoeve van de podiumkunsten.

B. Demografische schets.

Inwonersaantal : 1.009.997

Jonger dan 20 jaar: 29,5%

De provincie Overijssel heeft 45 gemeenten.

De verdeling van de bevolking daarover is als volgt:

A.	3 gemeenten	< 5000 inwoners
B.	14 "	5000 tot 10.000
C.	12 "	10.000 tot 20.000
D.	11 "	20.000 tot 50.000 (*)
E.	4 "	50.000 tot 100.000 (**)
F.	1	> 100.000 (***)

(*) Borne, Haaksbergen, Hardenberg, Hellendoorn, Kampen, Losser, Oldenzaal, Raalte, Rijssen, Steenwijk, Wierden.

(**) Almelo, Deventer, Hengelo, Zwolle.

(***) Enschede

Per vierkante kilometer heeft de provincie een bevolkingsdichtheid van 302 inwoners.

C. Begrotingscijfers 1989.

De begroting 1989 vermeldt de volgende cijfers:

Hoofdstuk 8	: Welzijn	f	205.082.767
Paragraaf 3	: Kunst en oudheidkund:	f	9.891.187
Subparagraaf 1	: Kunsten	f	4.081.175

Toelichting:

<u>Project /normsubsidies in het kader van culturele projecten en publiciteit van:</u> Uit deze post kunnen festivals en manifestaties in alle kunstsectoren worden gesubsidieerd, alsmede publicaties op dit gebied.	f	100.000
<u>Project-/normsubsidies podiumkunsten:</u> Uit deze post worden projectsubsidies verstrekt, alsmede subsidies voor afname van voorstellingen op het gebied van de podiumkunsten.	f	561.800
<u>De Blauwe Zebra</u> krijgt een bedrag van	f	260.000
<u>Projectsubsidie Introdans:</u>	f	74.750

D. Beleid Jeugdtheater.

De provincie Overijssel geeft in 1989 nog een projectsubsidie aan het jeugdtheatergezelschap De Blauwe Zebra. Deze subsidie wordt verstrekt uit de post project-/normsubsidies podiumkunsten. Het bestaande budget biedt geen ruimte voor instandhouding van een gezelschap. De aan de Blauwe Zebra verstrekte jaarlijkse projectsubsidies leggen een groot beslag op deze post. Er is nauwelijks ruimte voor het honoreren van andere projectaanvragen op dit gebied. Het beroep dat op dit budget gedaan wordt uit de praktijk is groot.

Met ingang van 1990 verandert de situatie in Overijssel. De Blauwe Zebra beëindigt zijn activiteiten eind 1989.

De provincie wil de totstandkoming van een nieuw jeugdtheatergezelschap stimuleren in de gemeente Enschede. De gemeente Enschede biedt qua culturele infrastructuur (Opera Forum en het conservatorium) een goede basis voor de ontwikkeling van een nieuw gezelschap. Er is een werkbestuur ingesteld die de provincie zal adviseren over de nieuwe situatie.

Naast projectsubsidies worden voorstellingsubsidies verstrekt. TNN krijgt subsidie van de provincie voor afzet van theateraanbod buiten de grotere gemeenten. Op het gebied van de receptieve kunstzinnige vorming vervult de Culturele Raad Overijssel een functie in de bemiddeling van theateraanbod naar onderwijs en sociaal-cultureel werk. Bij het onderwijs ligt de prioriteit bij het basisonderwijs. Schoolvoorstellingen zijn subsidiabel uit de bestaande afnamesubsidieregeling van de provincie.

E. Bestuurlijk perspectief.

De gedeputeerde hecht veel belang aan een goed beleid op het gebied van het jeugdtheater.

Instandhouding van een gezelschap is echter financieel-politiek onhaalbaar voor de provincie Overijssel.

De gedeputeerde wil zich sterk maken voor een uitbreiding van het budget podiumkunsten. De middelen zullen echter in de komende jaren niet zodanig kunnen toenemen dat er ruimte zal zijn voor een volledige instandhouding.

De gedeputeerde vraagt zich af of de instandhouding van een gezelschap als de Blauwe Zebra niet veel meer een taak is voor de rijksoverheid, gezien de landelijke functie die het gezelschap heeft.

De gedeputeerde is van plan om in overleg met de rijksoverheid te zoeken naar mogelijkheden voor instandhoudingssubsidie voor een overijssels jeugdtheatergezelschap.

Verder wil hij het bestaande beleid zodanig aanpassen dat er meer mogelijkheden zijn ook andere initiatieven te ondersteunen.

PROVINCIE FLEVOLAND

A. Beleidsuitgangspunten.

De provincie Flevoland is op 1 januari 1986 ingesteld. Na een opbouwfase de eerste jaren, kwamen er globale beleidsuitgangspunten tot stand, die op de verschillende terreinen in beleid werden omgezet.

Op het gebied van de kunsten gebeurde dat in juli 1988, toen de provincie een nota Kunstbeleid 1989-1991 uitbracht.

In deze nota staat het volgende omschreven staat met betrekking tot de doelstellingen voor provinciaal beleid:

"Kenmerkend voor onze samenleving zijn het respect voor de veelvormigheid van kwaliteit en toegang voor ieder tot cultuur.

Verandering kan slechts worden begrepen als het in verband wordt gebracht met traditie en overgeleverde beschaving. Dit leidt tot twee hoofddoelstellingen van cultuurpolitiek:

- het zorg dragen voor wat is ontwikkeld en de overdracht daarvan aan huidige en toekomstige generaties;
- het tegen die achtergrond bevorderen van vernieuwing van vormen, waarden en ideeën.

De overheid heeft daarbij geen exclusieve verantwoordelijkheid, maar scheidt, mét instellingen en markt, noodzakelijke voorwaarden waaronder kunst, wetenschap, onderwijs en media zich zo vrij als mogelijk, zo veelvormig als mogelijk en zo toegankelijk als mogelijk kunnen ontwikkelen.

Hiermee worden omstandigheden geschapen waarin de individuele deelnemer in vrijheid kan kiezen om wel of niet deel te nemen. Deze algemene benadering leidt met betrekking tot het provinciale kunstbeleid tot de volgende doelstellingen:

1. Het bevorderen van een veelvormig kunstaanbod.
2. Het bevorderen van de toegankelijkheid
3. Het bevorderen van actieve en passieve deelname van het publiek.

Bij deze drie doelstellingen wordt uitgegaan van een op elkaar afgestemde taakverdeling tussen de verschillende overheden."

Kenmerkend voor de provincie Flevoland is dat het college zo veel mogelijk een beleid probeert te ontwikkelen in samenhang met datgene wat al elders aanwezig is, binnen en buiten de provinciegrenzen. Het college kiest voor een ontwikkelingstaakstelling, die grensoverschrijdend is. Belangrijke aandachtsgebieden daarbij zijn o.a. ruimtelijke ontwikkeling, economische ontwikkeling, recreatie en toerisme en milieu.

Als jonge provincie zijn de middelen uit het provinciefonds voor Flevoland beperkter van omvang dan die van andere provincies. De beperkte middelen en capaciteit stelt het college voor de keuze van het stellen van duidelijke prioriteiten in het beleid.

B. Demografische schets.

Inwoneraantal : 202.675
 Jonger dan 20 jaar: 33,8%

De provincie Flevoland heeft 6 gemeenten.
De verdeling van de bevolking daarover is als volgt:

A.	0 gemeente	< 5000 inwoners
B.	1 "	5000 tot 10.000
C.	1 "	10.000 tot 20.000
D.	2 "	20.000 tot 50.000 (*)
E.	2 "	50.000 tot 100.000 (**)

(*) Dronten, Noordoostpolder

(**) Almere, Lelystad

Per vierkante kilometer heeft de provincie een bevolkingsdichtheid van 137 inwoners.

C. Begrotingscijfers 1989.

De begroting 1989 vermeldt de volgende cijfers:

Hoofdstuk 8	: Welzijn	f	32.363.560
Paragraaf 3	: Kunst en oudheidkunde	f	1.930.138
Subparagraaf 1	: Kunsten	f	874.104

Toelichting:

De provincie heeft een post <u>Culturele Manifestaties</u> van:	f	125.000
Uit deze post worden subsidies verstrekt t.b.v. culturele projecten met een provinciaal belang op het gebied van beeldende kunst, podiumkunst, audiovisuele media en letteren. Dit geldt zowel voor de professionele kunst als voor de amateurkunst.		
Er is een <u>fonds culturele projecten</u> , waarin voor 1989 een bedrag is gestort van:	f	250.000
Dit fonds is aanvullend bedoeld op de post culturele manifestaties.		
De post <u>muziek, zang, opera en operette</u> :	f	70.000
De bijdragen zijn bestemd voor uitingen van professionele podiumkunst, waaronder concerten van het Frysk Orkest en subsidies t.b.v. begeleiding van amateurkoren en subsidies voor concerten op het gebied van kamermuziek.		
De post <u>toneel en ballet</u> :	f	190.000
De bijdragen zijn bedoeld voor uitingen van professioneel toneel/ballet, waaronder TNN, (f45.200) Theater na Water(f 136.000) en Folkloristisch Danstheater.		

D. Beleid Jeugdtheater.

De provincie Flevoland subsidieert het theatergezelschap Theater na Water. Dit gezelschap is het enige professionele gezelschap dat in de provincie gevestigd is. Het gezelschap maakt voorstellingen voor jeugd en volwassenen. De provincie geeft projectsubsidie.

De schaal van de provincie is voorlopig veel te klein voor instandhoudingssubsidie.

Verder subsidieert de provincie TNN voor spreiding en afzet van voorstellingen.

Op het gebied van de kunstzinnige vorming voert de provincie een actief beleid in samenwerking met de gemeenten. Prioriteit ligt bij het basis-onderwijs. De receptieve kunstzinnige vorming vormt een onderdeel van dit beleid. Het beleid zal de komende jaren worden uitgebouwd. Schoolvoorstellingen worden wel gesubsidieerd.

E. Bestuurlijk perspectief.

De gedeputeerde vindt een beleid op het gebied van jeugdtheater belangrijk. De provincie was nog in wording op het moment dat het advies van de commissie Zeevalking werd uitgebracht.

De provincie is in een opbouwfase, veel is in ontwikkeling. Waar dat precies naar toe zal gaan op het gebied van het jeugdtheater is op dit moment niet te zeggen. Voorlopig zijn de mogelijkheden en middelen te beperkt voor instandhouding van een eigen gezelschap. Wel wordt de ontwikkeling van Theater na Water gevolgd en wordt dit initiatief in toenemende mate ondersteund via projectsubsidies.

PROVINCIE GELDERLAND

A. Beleidsuitgangspunten.

Basis van het cultuurbeleid van de provincie Gelderland is de Cultuurnota van 1983.

In het beleidsplan 1987-1991 is het uitgangspunt van het beleid als volgt verwoord: " De provincie zal een actieve cultuurpolitiek voeren, zowel gericht op ondersteuning van een bereikt cultuurniveau (het subsidiëren van grote instellingen), als op cultuurspreiding via onderwijs, bibliotheekwerk, educatie en publieksverbreding (ook naar minderheden)."

Naar aanleiding van de evaluatie van de nota van 1983 heeft de provincie onlangs de nota "Compositie 90" gepresenteerd, een visie op het cultuurbeleid van de provincie Gelderland voor de jaren negentig.

Hierin wordt o.a. gesteld dat er gaandeweg wordt erkend dat voorzieningen op het gebied van kunst en cultuur een belangrijk onderdeel uitmaken van de totale infrastructuur en daardoor tevens een bijdrage leveren aan de economische ontwikkelingen in ons land.

Verder wil de provincie een integrale benadering van haar cultuurbeleid aansluitend op het beleid in andere sectoren en meer samenwerking in dat beleid met grote gemeenten.

De beleidsaccenten voor de toekomst zijn:

- Versterking van de culturele infrastructuur
- Beheer en promotie van het gelderse culturele erfgoed
- Versterking van de dynamiek in de culturele sector

Uit de algemene beschouwing bij de begroting 1989 komt naar voren dat de financiële positie van de provincie Gelderland er gezond uit ziet. Dit neemt niet weg dat de provincie kritisch wil omgaan met nieuwe en bestaande taken. Op alle terreinen zullen oude en nieuwe zaken voortdurend en systematisch worden gewogen om consistentie en continuïteit in het provinciaal beleid te behouden. Onderwerpen die de komende tijd veel aandacht van het college zullen vragen zijn o.a. de milieuproblematiek, de ontwikkelingen in de landbouw, het ouderenbeleid en het vervallen van de Europese grenzen in 1992.

Het takenpakket van de provincie zal veelsoortig blijven en regelmatig aan vernieuwing onderhevig zijn.

B. Demografische schets.

Inwonersaantal : 1.783.610
 Jonger dan 20 jaar: 28,2%

De provincie Gelderland heeft 86 gemeenten.
 De verdeling van de bevolking daarover is als volgt:

A.	9 gemeenten	< 5000	inwoners
B.	23 "	5000 tot	10.000
C.	26 "	10.000 tot	20.000
D.	24 "	20.000 tot	50.000 (*)
E.:	1 "	50.000 tot	100.000 (**)
F.:	3 "	> 100.000	(***)

- (*) Barneveld, Beuningen, Brummen, Culemborg, Doetinchem, Elburg, Epe, Ermelo, Geldermalsen, Gendringen, Harderwijk, Nunspeet, Nijkerk, Oldebroek, Putten, Renkum, Rheden, Tiel, Voorst, Wageningen, Winterswijk, Wijchen, Zevenaar, Zutphen.
- (**) Ede
- (***) Apeldoorn, Arnhem, Nijmegen

Per vierkante kilometer heeft de provincie een bevolkingsdichtheid van 356 inwoners.

C. Begrotingscijfers 1989.

De begroting 1989 vermeldt de volgende cijfers:

Hoofdstuk 8	: Welzijn	f	303.232.592
Paragraaf 3	: Kunst en oudheidkunde	f	13.980.364
Subparagraaf 1	: Kunsten	f	7.845.820

Toelichting:

Post <u>Krediet voor de Kunsten</u> van Het krediet voor de kunsten is bestemd voor subsidies voor vernieuwende activiteiten op het gebied van beeldende kunst, muziek, theater, dans, audiovisuele producties of artistieke mengvormen, voor de professionele kunsten.	f	484.500
--	---	---------

Post <u>subsidiering kleine theater- en muziekgezelschappen</u>	f	1.243.000
---	---	-----------

Binnen het kader van deze subsidieregeling verstrekt de provincie projectsubsidies (eenmalig) en ontwikkelingssubsidies (meerjarige) aan kleine professionele theater of muziekontwikkelingsgezelschappen gevestigd in Gelderland.

Het jeugdtheatergezelschap Teneeter krijgt een subsidie van	f	540.000
Het Meespeeltheater krijgt een subsidie van	f	125.000
Post Het Gelderse Orkest :	f	378.000
Post Introdans:	f	425.452

De provincie is van mening dat de instandhouding van Introdans in principe tot de rijksverantwoording moet worden gerekend. Zolang de rijksoverheid deze taak niet honoreert, wil de provincie Introdans moet blijven steunen.

Dit jaar wordt er voor het eerst een bedrag op de begroting geplaatst uit de beleidsvelden cultuur en economische zaken voor <u>grootschalige</u> , culturele manifestaties:	f	250.000
--	---	---------

D. Beleid jeugdtheater.

De provincie Gelderland voert een kleinschalig theaterbeleid in brede betekenis en geen expliciet jeugdtheaterbeleid.

Jeugdtheatergezelschappen kunnen een beroep doen op de subsidiemogelijkheden die de provincie heeft voor kleine theatergezelschappen. De provincie maakt geen specifiek onderscheid, maar wil flexibel kunnen inspelen op ontwikkelingen in het veld.

Op dit moment krijgen de gezelschappen Teneeter en het Meespeeltheater een meerjarige subsidie.

Naast het ondersteunen van gezelschappen, heeft de provincie ook de mogelijkheid tot projectsubsidies.

Daarnaast ontvangt TNN een provinciale subsidie voor de afzet van voorstellingen op de kleinere podia in de provincie.

Op het gebied van de kunstzinnige vorming voert de provincie een actief beleid, waarbij prioriteit ligt bij het basisonderwijs. De receptieve kunstzinnige vorming is een geïntegreerd onderdeel van dit beleid.

Het aanbod van gelderse gezelschappen wordt hierbij bevorderd.

E. Bestuurlijk perspectief.

Het college van Gedeputeerde Staten is van mening dat binnen de voorwaarden van de subsidieregeling plaats is voor een professioneel jeugdtheatergezelschap.

Gelderland heeft de afspraken voortvloeiende uit het advies van de commissies de Boer en Zeevalking geheel uitgevoerd.

Gezien de professionele kwaliteit van het gezelschap Teneeter ontvangt dit gezelschap een meerjaren subsidie.

PROVINCIE UTRECHT

A. Beleidsuitgangspunten.

In het beleidsplan 1989-1992 staan de volgende uitgangspunten voor het cultuurbeleid: "Het college geeft prioriteit aan het kunst-en cultuurbeleid, omdat het van oordeel is, dat de kwaliteit van de samenleving hierdoor wordt beïnvloed".

" Het college richt zijn beleid op een verbreding van het aanbod van cultuuruitingen voor alle bevolkingsgroepen"

Deze prioriteiten zullen in het provinciaal beleid vertaald worden in verruiming en deels herverdeling van middelen op de verschillende deeltherreinen. Het kunst-en cultuurbeleid van de provincie Utrecht heeft in de afgelopen tijd duidelijk vorderingen gemaakt, maar er zijn nog lacunes. De taakopvatting van de provincie speelt een belangrijke rol in de beleidsbeschouwingen van het college. Het college bezint zich op een doelmatiger bedrijfsvoering en tevens een betere samenwerking met overheden, bedrijfsleven en instellingen. Het ontwikkelen van een andere taakopvatting vergt reorganisatie, hetgeen een tijdsintensief proces is, dat in de komende periode uitgevoerd moet worden.

De provincie heeft een bezuinigingsoperatie achter de rug. Het financieel perspectief voor 1989 ziet er gunstiger uit. Er kan behoedzamer worden omgesprongen met bezuinigingen, hetgeen echter niet inhoudt dat heroverwegingen niet meer noodzakelijk zijn. Extra bezuinigingen vinden niet plaats.

Prioriteiten van het college zijn werkgelegenheid, ouderenzorg, stads-en dorpsvernieuwing, natuur en milieu, alsmede cultuur en emancipatie.

B. Demografische schets.

Inwoneraantal : 991.504

Jonger dan 20 jaar: 27,4%

De provincie Utrecht heeft 48 gemeenten.

De verdeling van de bevolking daarover is als volgt:

A.	12 gemeenten	< 5000 inwoners	
B.	15 "	5000 tot	10.000
C.	10 "	10.000 tot	20.000
D.	6 "	20.000 tot	50.000 (*)
E.	4 "	50.000 tot	100.000 (**)
F.:	1 "	>100.000	(***)

(*) Baarn, De Bilt, Houten, Leusden, Maarssen, Veenendaal.

(**) Amersfoort, Nieuwegein, Soest, Zeist.

(***) Utrecht

Per vierkante kilometer heeft de provincie een bevolkingsdichtheid van 725 inwoners.

C. Begrotingscijfers 1989.

De begroting 1989 vermeldt de volgende cijfers:

Hoofdstuk	: Welzijn	f 144.630.985
Paragraaf 3	: Kunst en oudheidkunde	f 6.135.045
Subparagraaf 1:	Kunsten	f 2.886.500

Toelichting:

Post <u>Krediet voor de Kunst</u> :	f 270.000
Uit het kunstkrediet worden incidentele en semi-structurele subsidies verstrekt aan festivals als Nederlandse filmdagen, Springdance, Festival Oude Muziek e.d. Ook worden voorstellingsubsidies verstrekt en subsidie aan TNN.	
<u>Muziekvoorziening</u> provincie Utrecht:	f 302.100
Jeugdtheaterplatform:	f 200.400
Vervoerskostenvoorziening:	f 10.200
Het college stelt voor om het kunstkrediet en het muziekkrediet te integreren tot een podiumkrediet.	

D. Beleid Jeugdtheater.

De provincie Utrecht hecht veel belang aan een goed jeugdtheaterbeleid. De provincie heeft echter niet gekozen voor een gezelschap, maar voor een theaterplatform.

Doel van het Theaterplatform Utrecht is een facilitair bedrijf te zijn voor theatergroepen en initiatieven in het Utrechtse, zowel zakelijk als artistiek. Daarnaast wil het platform zelf theater produceren, mogelijk in samenwerking met andere groepen.

De provincie subsidieert de instandhouding van het platform, maar verstrekt geen productiebijdragen.

Het Theaterplatform kan wel een beroep doen op het podiumkrediet van de provincie voor projectsubsidie. Dit laatste geldt ook voor andere groepen op jeugdtheatergebied.

De provincie verstrekt voorstellingsubsidies voor de afzet van theateraangebod. Verder wordt TNN gesubsidieerd voor spreiding van theateraangebod buiten de schouwburgen. In de steden Utrecht en Amersfoort mag beperkt bemiddeld worden.

Op het terrein van de kunstzinnige vorming subsidieert de provincie de steunfunctie. De receptieve kunstzinnige vorming vormt een onderdeel hiervan. Er is geen apart budget voor schoolvoorstellingen. De gemeenten zijn in principe verantwoordelijk voor de afname.

E. Bestuurlijk perspectief.

De gedeputeerde vindt een provinciaal beleid voor het jeugdtheater een belangrijke zaak. De vorm die in Utrecht is gekozen, het theaterplatform, is een experiment.

Op dit moment kan nog niets gezegd worden over de uitkomsten daarvan.

De komende tijd zal moeten blijken hoe deze vorm zich verder ontwikkeld.

De gedeputeerde geeft prioriteit aan de uitbreiding van middelen voor het jeugdtheater in de komende jaren. Hij is van mening dat de provincies deze taak goed moeten kunnen uitvoeren en is bereid zich daar naar de toekomst toe voor in te zetten.

PROVINCIE NOORD-HOLLAND

A. Beleidsuitgangspunten.

Het kunstbeleid van de provincie Noord-Holland is gebaseerd op de nota "Contouren van een provinciaal kunstbeleid" van 1984.

Uitgangspunten van het beleid zijn:

- Het ontwikkelen en instandhouden van culturele waarde en kunstproductie op provinciale schaal.
- Het coördineren van kunstactiviteiten in de provincie.
- Het spreiden van culturele objecten, manifestaties en kunstactiviteiten in de provincie.
- Het stimuleren van kunst binnen de provinciegrenzen.

Het provinciaal theaterbeleid is gebaseerd op de Nota Provinciaal Theaterbeleid van 1982. Aandachtspunten in het theaterbeleid voor 1989 zijn de spreiding van de door het rijk gesubsidieerde repertoiregezelschappen en het functioneren van de kleine theateraccommodaties.

Het beleid van het college voor de periode 1989-1992 staat in het teken van een algehele heroverwegingsoperatie van 12,7% ombuiging. Deze operatie geldt voor alle terreinen van het provinciaal beleid, inclusief de cultuur. Deze financiële heroverwegingsoperatie heeft een groot aantal ombuigingen tot gevolg.

Naast deze operatie besteedt het college tevens veel aandacht aan de reorganisatie van het provinciaal apparaat. De structuur van de organisatie wordt ingrijpend gewijzigd om de doelmatigheid van de ambtelijke ondersteuning te bevorderen.

Prioriteiten binnen het provinciaal beleid zijn economie en milieu.

B. Demografische schets.

Inwoneraantal : 2.352.888

Jonger dan 20 : 24,8 %

De provincie Noord-Holland heeft 81 gemeenten.

De verdeling van de bevolking daarover is als volgt:

A.	14 gemeenten	< 5000 inwoners
B.	25 "	5000 tot 10.000
C.	20 "	10.000 tot 20.000
D.	11 "	20.000 tot 50.000 (*)
E.	8 "	50.000 tot 100.000 (**)
F.	3 "	> 100.000 (***)

(*) Aalsmeer, Beverwijk, Bussum, Casticum, Edam-Volendam, Heemskerk, Heemstede, Heerhugowaard, Heiloo, Huizen, Uithoorn.

(**) Alkmaar, Amstelveen, Haarlemmermeer, Den Helder, Hilversum, Hoorn, Purmerend, Velsen.

(***) Amsterdam, Haarlem, Zaanstad.

Per vierkante kilometer heeft de provincie een bevolkingsdichtheid van 882 inwoners.

C. Begrotingscijfers 1989.

De begroting 1989 vermeldt de volgende cijfers:

Hoofdstuk 8	: Welzijn	f 371.137.680
Paragraaf 3	: Kunst en oudheidkunde	f 17.380.650
Subparagraaf 1:	Kunsten	f 7.461.930

Toelichting:

Algemeen Krediet Kunsten:

Dit krediet is bestemd voor het verlenen van (aanvullende) subsidies op het terrein van de kunsten ten behoeve van ondermeer nieuw opkomende initiatieven en activiteiten.

f 74.500

Begrotingspost Theaterkrediet:

Met het theaterkrediet wordt beoogd de geografische en de sociale spreiding van theatervoorstellingen te bevorderen. Uit het theaterkrediet worden voorstellings-subsidies verstrekt voor professionele toneel-, mime-, en poppenspelvoorstellingen. De subsidie is bedoeld voor stimulering van voorstellingen buiten de grote theateraccommodaties.

f 429.000

Verder worden uit het theaterkrediet productiesubsidies verstrekt, met name voor kinder- en jeugdtheater.

Dansvoorstellingen en dansproducties worden gesubsidieerd uit een apart danskrediet. Hiervoor is een bedrag beschikbaar van:

f 200.000

Poppenspelbudget:

Dit budget is bestemd voor poppenspelproductie, publiciteit en regie.

f 120.000

Toneelgroep Wederzijds:

Toneelgroep Wederzijds wordt gesubsidieerd voor theater voor het basisonderwijs.

f 709.000

Toneelgroep De Kompaan:

Toneelgroep de Kompaan krijgt subsidie voor theater voor het voortgezet onderwijs.

f 425.000

Theatergroep Hollandia:

Theatergroep Hollandia wordt gesubsidieerd voor het ontwikkelen van regionaal theater.

f 1.108.000

Theater Netwerk Nederland:

TNN wordt gesubsidieerd voor de bemiddeling en afzet van theateraanbod in de provincie. Verder krijgt TNN subsidie voor een theaterconsulent die o.a. tot taak heeft afnemers te begeleiden en overleg tussen afnemers te bevorderen.

f 265.000

D. Beleid Jeugdtheater.

Binnen het beleid van de provincie Noord-Holland heeft het jeugdtheater een duidelijke prioriteit, die verwoord is in het college programma.

De provincie subsidieert twee gezelschappen voor theater op scholen, een voor het basisonderwijs en een voor het voortgezet onderwijs. Beide gezelschappen worden gesubsidieerd volgens de normen die de commissie Zeevalking aangeeft.

De gezelschappen hebben een vierjarige termijn in de vorm van budgetfinanciering.

De provincie Noord-Holland stelt duidelijke spreidingseisen aan beide gezelschappen. Er moeten binnen de provincie minimaal 100 voorstellingen per seizoen worden afgezet.

Naast de instandhouding van gezelschappen verstrekt de provincie ook projectsubsidies voor jeugdtheaterproducties.

Voorstellingssubsidies worden verstrekt uit het Theaterkrediet. TNN krijgt subsidie voor het afzetten van theateraanbod, waaronder jeugdtheater.

De provincie hecht groot belang aan een goede relatie tussen productie, distributie en afname. De theaterconsulent, die ondergebracht is bij TNN, heeft hierin een specifieke taak voor het totale noordhollandse theaterbeleid.

Op het gebied van de kunstzinnige vorming voert de provincie een actief beleid. In het najaar van 1987 is een speciaal project "bemiddeling kunst/kunstzinnige vorming" van start gegaan.

Doel van dit project is o.a. het bevorderen van afstemming op de begeleiding/bemiddelingsactiviteiten vanuit de professionele kunstsector. Daarbij ligt het accent op het basisonderwijs en het sociaal-cultureel werk.

Voor activiteiten is een apart budget beschikbaar. Uit dit budget worden voorstellingen op scholen gesubsidieerd.

E. Bestuurlijk perspectief.

De gedeputeerde hecht belang aan handhaving van het jeugdtheaterbeleid dat in de provincie Noord-Holland is opgebouwd. Ze verwacht niet dat dit beleid onder druk van de bezuinigingen zal worden aangetast, omdat het een expliciete prioriteit van het college heeft.

De gedeputeerde vindt de autonome beleidsverantwoordelijkheid van de provincie belangrijk.

PROVINCIE ZUID-HOLLAND

A. Beleidsuitgangspunten.

Uitgangspunt voor het kunstbeleid van de provincie Zuid-Holland zijn de beleidsintenties die geformuleerd zijn in de nota "Basis voor het Beleid 1987-1991". Deze intenties zijn:

- een betere spreiding en doelmatiger opzet van steunfuncties en zo mogelijk uitbreiding ervan met name op de terreinen kunstzinnige vorming, amateuristische kunstbeoefening en museumbeleid;
- om met kunst onbekende groepen burgers, variërend van jongeren tot ouderen, in contact te brengen met kunstbeoefening en beleving stimuleert de provincie de samenwerking met andere sectoren (zoals onderwijs en sociaal-cultureel werk);
- het ontwikkelde theater- en muziekbeleid wordt voortgezet, o.a. waar het gaat om verschuivingen ten gunste van jeugdtheater, regionale manifestaties en de ontwikkeling van nieuwe podiumcircuits, teneinde amateurs en (semi-)beroepsmensen een kans te geven in contact te komen met nieuwe publieksgroepen;
- gestreefd wordt naar een samenhangende presentatie van het culturele aanbod, mede in relatie tot recreatieve en toeristische ontwikkelingen.

In de beleidsbeschouwingen bij de begroting 1989 geeft het college van de provincie Zuid-Holland te kennen dat zij in 1989 met voorstellen aan de staten zullen komen op het gebied van de kunst, die gericht zijn op de versterking van de culturele infrastructuur in Zuid-Holland, in de vorm van een nota "Hoofdpijnen kunstbeleid periode 1989-1991".

Kenmerkend voor het nieuwe beleid van de provincie is o.a. een versterking van de relatie met de grote steden in de provincie en een verbetering van de samenhang tussen het cultuurbeleid en andere provinciale beleidsonderdelen.

Het totale beleid van de provincie Zuid-Holland staat nog steeds in het teken van een financiële saneringsoperatie. De uitgaven van de provincie moeten noodzakelijkerwijs beperkt worden om de financiële situatie van de provincie te verbeteren.

Daarnaast zoekt de provincie ook naar mogelijkheden voor verbetering in een meer rechtvaardige verdeling van gelden uit het provinciefonds.

Belangrijke accenten in het beleid zijn het milieu, de versterking van de economische positie van de Randstad en de verbetering van de situatie van achterstandsgroepen.

B. Demografische schets.

Inwoneraantal : 3.182.139

Jonger dan 20 : 26,2%

De provincie Zuid-Holland heeft 103 gemeenten.

De verdeling van de bevolking over de gemeenten is als volgt:

A.	10 gemeenten	< 5000 inwoners
B.	25 "	5000 tot 10.000
C.	36 "	10.000 tot 20.000
D.	20 "	20.000 tot 50.000 (*)
E.	8 "	50.000 tot 100.000 (**)
F.	4 "	> 100.000 (***)

(*) Gorinchem, Hellevoetsluis, Katwijk, Krimpen a/d/ IJssel, Leiderdorp. Leidschendam, Lisse, Maasluis, Naaldwijk, Noordwijk, Papendrecht, Ridderkerk, Rijswijk, Sliedrecht, Voorburg, Voorschoten, Waddinxveen, Wassenaar, Woerden, Zwijndrecht.

(**) Alphen aan de Rijn, Capelle a/d IJssel, Delft, Gouda, Schiedam, Spijkenisse, Vlaardingen, Zoetermeer.

(***) s'Gravenhage, Dordrecht, Leiden, Rotterdam.

Per vierkante kilometer heeft de provincie een bevolkingsdichtheid van 1104 inwoners.

C. Begrotingscijfers 1989.

De begroting 1989 vermeldt de volgende cijfers:

Hoofdstuk 8	: Welzijn	f	417.334.476
Paragraaf 3	: Kunst en oudheidkunde	f	18.342.113
Subparagraaf 1:	Kunsten	f	5.804.756

Toelichting:

Algemene begrotingspost Culturele Manifestaties:

f 40.235

Uit deze post kunnen waardevolle culturele activiteiten gesubsidieerd worden die niet uit een bestaande provinciale regeling gefinancierd kunnen worden en zonder provinciale bijdrage niet zouden kunnen doorgaan. Het moet zaken betreffen van provinciaal of regionaal belang.

Regeling Theatersubsidies:

f 743.755

Doel van de regeling is stimulering en spreiding van theater. De subsidies komen ten goede aan jeugdtheater, poppenspel, dans, theater voor algemeen publiek, jongeren en ethnische groeperingen, mime, mengvormen, amusementskunst (cabaret) en exploitatiesubsidie Maccus (f 250.000)

Volksdans:

f 33.575

D. Beleid jeugdtheater.

De provincie Zuid-Holland heeft bij de vereveningsoperatie podiumkunsten financieel verlies geleden. Reden waarom de provincie destijds niet de principiële bereidheid heeft uitgesproken om verantwoordelijkheid voor het jeugdtheater te nemen.

Om het gezelschap Maccus niet het slachtoffer te laten worden van deze situatie heeft de provincie een driejarige overeenkomst met het rijk gesloten voor de instandhouding van dit gezelschap.

Deze overeenkomst is bedoeld als een overgangssituatie, waarin de provincie de mogelijkheden zal onderzoeken voor het vormgeven van een beleid op het gebied van jeugdtheater.

Onlangs heeft de Culturele Raad Zuid-Holland een advies uitgebracht over het jeugdtheater in de provincie Zuid-Holland. Dit advies commissie Zeevalking II doet aanbevelingen tot het verbeteren van de situatie van het zuidhollandse jeugdtheater.

De commissie adviseert de provincie structurele verantwoordelijkheid te nemen voor de productie van jeugdtheater, door het mogelijk maken van een overkoepelende organisatie, waarvan het gezelschap Maccus deel uit kan maken.

Verder doet de commissie voorstellen voor het verbeteren van de spreiding en afname van het jeugdtheateraanbod en voor de opzet van een theater-educatief beleid.

In de loop van 1989 zal de provincie besluiten nemen over een toekomstig jeugdtheaterbeleid, dat met ingang van 1992 zal worden geëffectueerd. Het advies van de Culturele Raad Zuid-Holland, alsmede de reacties daarop zullen in de besluitvorming een belangrijke rol spelen.

Het huidige beleid bestaat uit het (mede) instandhouden van theatergroep Maccus. Daarnaast stimuleert de provincie afname en spreiding van het aanbod door subsidiering van een jeugdtheatercircuit (De Speelparasol), TNN en het Serviceburo Zuid-Holland. Laatst genoemden bemiddelen een algemeen aanbod, waaronder ook kinder- en jeugdtheater.

Op beperkte schaal worden ad hoc-producties en projecten (zoals kleinschalige festivals) gesubsidieerd.

Op het gebied van de receptieve kunstzinnige vorming voert de provincie geen actief beleid, wel is er een provinciale steunfunctie-instelling voor de kunstzinnige vorming, de S.S.K.V.

E. Bestuurlijk Perspectief.

De gedeputeerde vindt een versterking van het jeugdtheaterbeleid in de provincie een belangrijke zaak. Hij wil zich inzetten voor de verbetering van het bestaande beleid.

Volledige instandhouding van een gezelschap is voor de provincie Zuid-Holland financieel en politiek een moeilijke zaak. De provincie heeft op het gebied van de kunsten nooit een actief beleid ontwikkeld, met als gevolg dat de voor kunst beschikbare middelen op de provinciale begroting zeer mager zijn gebleven.

Niettemin wil de gedeputeerde zich niet distanciëren van de provinciale verantwoordelijkheid voor het jeugdtheater. In de plannen voor het kunstbeleid voor 1989-1991 vormt het jeugdtheater een belangrijke prioriteit.

PROVINCIE ZEELAND

A. Beleidsuitgangspunten.

Uitgangspunt voor het cultuurbeleid van de provincie Zeeland vormt het Deelplan Kunst- en Cultuurbeleid 1986-1989, dat qua doelstellingen teruggrijpt op de nota "Provinciaal Cultuurbeleid 1980-1984".

De specifieke situatie van Zeeland, het ontbreken van echte grote steden en accommodaties, is van invloed op het provinciaal kunstbeleid. Grootschalige vormen van podiumkunsten passen niet bij de infrastructuur van de provincie.

Het provinciaal beleid is gericht op kleinschalige mogelijkheden, waarbij zorg voor variatie en een evenwichtige geografische en sociale spreiding belangrijk zijn.

Verder voert de provincie een stimulerend beleid door leemten in gemeentelijk beleid op te vullen en speciaal op Zeeland gerichte producties te stimuleren.

De komende tijd zal in het stimuleringsbeleid het accent liggen op in Zeeland minder bekende vormen van muziek, theater en dans. Na een periode van bezuinigingen ziet het financieel perspectief van de provincie Zeeland er op dit moment weer wat gunstiger uit. Dit neemt niet weg dat het college een weloverwogen beleid wil voeren op dit gebied, hetgeen betekent dat er voortdurend een afweging moet plaats vinden van het continueren van bestaand beleid.

Het college is bezig met de voorbereiding van een strategisch beleidsplan waarin voorstellen zullen worden uitgewerkt voor een zo effectief mogelijke inzet van mensen en middelen.

Belangrijkste prioriteiten in het beleid van de provincie Zeeland zijn werkgelegenheid en milieu.

B. Demografische schets.

Inwoneraantal : 355.501

Jonger dan 20 : 27,8%

De provincie heeft 30 gemeenten.

De verdeling van de bevolking over de gemeenten is als volgt:

A.	13 gemeenten	< 5000 inwoners
B.	6 "	5000 tot 10.000
C.	7 "	10.000 tot 20.000
D.	4 "	20.000 tot 50.000 (*)

(*) Goes, Middelburg, Terneuzen, Vlissingen

Per vierkante kilometer heeft de provincie een bevolkingsdichtheid van 199 inwoners.

C. Begrotingscijfers 1989.

De begroting 1989 vermeldt de volgende cijfers:

Hoofdstuk 8	: Welzijn	f	97.387.034
Paragraaf 3	: Kunst en oudheidkunde	f	6.814.117
Subparagraaf 1:	Kunsten	f	3.653.393

Toelichting:

Budget professionele podiumkunsten. Dit budget is onderverdeeld in:	f	1.170.500
1. - De provincie verleent een bijdrage in de apparaatskosten van de stichting <u>Theaterbureau Uit in Zeeland</u> :	f	300.000
<p>Het Theaterbureau Uit in Zeeland verzorgt de programmering van de theateerevenementen in verschillende grote en kleine accommodaties in de provincie Zeeland. De betreffende gemeenten dragen bij in de activiteitenkosten.</p>		
2. - Beheer, onderhoud en gebruik van provinciale concertvleugel:	f	40.000
3. - Bijzondere evenementen, experimenten en evenementen van provinciaal belang:	f	235.000
4. - Grensverleggende- en vernieuwende kunstactiviteiten:	f	368.000
<p>Het budget wordt aangewend om een zo divers mogelijk pakket van podiumkunst-activiteiten in de provincie te realiseren. Dit zijn zowel projecten als manifestaties, festivals of bijzondere voorstellingen. Theatergroep DODD krijgt een projectsubsidie. Voor 1988 is een projectsubsidie verleend van:</p>		
	f	75.000

D. Beleid jeugdtheater.

De provincie Zeeland heeft voor het jeugdtheater geen expliciet beleid. Instandhouding van een gezelschap is geen provinciale verantwoordelijkheid. De schaal van de provincie is te klein. Dit laatste geldt niet alleen voor het jeugdtheater, maar voor het totaal van de podiumkunsten.

Uit de post bijzondere evenementen en experimenten verstrekt de provincie een projectsubsidie aan het jeugdtheatergezelschap DODD.

De provincie verstrekt voorstellingsubsidies en subsidieert de apparaatskosten van de stichting Uit in Zeeland. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de accommodaties.

Op het gebied van de kunstzinnige vorming heeft de provincie Zeeland een specifiek beleid. De provincie subsidieert het Zeeuws Steunpunt voor de Kunstzinnige Vorming en verleent daarnaast een bijdrage in de activiteitenkosten. Bemiddeling is een belangrijk onderdeel van het werk van het steunpunt. Bij het subsidiëren van schoolvoorstellingen voert de provincie een stimuleringsbeleid. De uitkoopsommen dienen in de eerste plaats opgebracht te worden door de gemeenten.

E. Bestuurlijk perspectief.

Instandhoudingsverantwoordelijkheid voor welke vorm van podiumkunst dan ook is geen provinciale taak. De gedeputeerde vindt dat de rijksoverheid daarvoor verantwoordelijkheid draagt. Het jeugdtheater behoort integraal onderdeel te zijn van het landelijk theaterbeleid. Decentralisatie van verantwoordelijkheden betekent geld meegeven om taken op provinciaal niveau te kunnen uitvoeren. Dit laatste is niet gebeurd.

De gedeputeerde vindt het belangrijk dat de provincie initiatieven ondersteunt, zoals het jeugdtheatergezelschap DODD. Ze is echter blij dat DODD nu ook projectsubsidie krijgt van de rijksoverheid. Het rijk moet op de eerste plaats verantwoordelijkheid nemen voor de productie van theater. Afname en bemiddeling zijn en blijven belangrijke provinciale taken.

PROVINCIE NOORD-BRABANT

A. Beleidsuitgangspunten.

Uitgangspunt voor het beleid van de provincie Noord-Brabant is de nota Kunst in Cultuur van 1989. Doelstelling van het provinciaal beleid zijn behoud, vernieuwing en spreiding van kunst en cultuur. Dit wil zeggen:

- Respect en zorg voor het artistieke en culturele erfgoed
- de noodzaak om ruimte te scheppen voor nieuwe initiatieven
- de opgave om daar de belangstelling van een zo groot mogelijk publiek voor te wekken.

Het college merkt in de inleiding van deze nota op dat de samenhang tussen het cultuurbeleid en andere beleidsterreinen als economie, toerisme, recreatie en werkgelegenheid een belangrijk gegeven is. Bij de versterking van de economie moet de cultuur een rol hebben. Ook de relatie tussen cultuur en onderwijs wordt door het college van groot belang geacht.

Verder hecht het college aan een goede afstemming in beleid tussen de provincie en de vier grote gemeenten in Noord-Brabant. Bezuinigingen hebben het college genoodzaakt ook ombuigingen te realiseren op het gebied van kunst-en cultuur. Deze ombuigingen zullen de komende beleidsperiode gerealiseerd worden. Zij hebben betrekking op de podiumkunsten en monumenten. Voor de podiumkunsten heeft dit geen beleidwijziging tot gevolg.

Het algemeen beleid van de provincie is erop gericht om binnen de beperkte financiële kaders een zo goed mogelijk kwaliteit van het beleid tot stand te brengen. Veel beleidsaspecten zullen daarbij aangepast moeten worden aan de zich snel wijzigende ontwikkelingen. Belangrijkste beleidsprioriteiten daarbij zijn de werkgelegenheid en de zorg voor het milieu.

B. Demografische schets.

Inwoneraantal : 2.156.280
 Jonger dan 20 : 28,2%

De provincie heeft 131 gemeenten.

De verdeling van de bevolking over de gemeenten is als volgt:

A. 28 gemeenten	< 5000 inwoners
B. 44	5000 tot 10.000
C. 32	10.000 tot 20.000
D. 20	20.000 tot 50.000 (*)
E. 4	50.000 tot 100.000 (**)
F. 3	> 100.000 (***)

(*) Bergen op Zoom, Best, Boxtel, Deurne, Dongen, Etten-Leur, Geldrop, Gilze en Rijen, Loon op Zand, Nuenen c.a., Oosterhout, Rosmalen, Rucphen, Schijndel, Uden, Valkenswaard, Veghel, Veldhoven, Vught, Waalwijk.

(**) Helmond, s'Hertogenbosch, Oss, Roosendaal en Nispen.

(***) Breda, Eindhoven, Tilburg

Per vierkante kilometer heeft de provincie een bevolkingsdichtheid van 436 inwoners.

C. Begrotingscijfers 1989.

De begroting 1989 vermeldt de volgende cijfers:

Hoofdstuk 8	: Welzijn	f 618.048.432
Paragraaf 3	: Kunst en oudheidkunde	f 16.904.252
Subparagraaf 1:	Kunsten	f 6.802.197

Toelichting:

Begrotingspost <u>Culturele manifestaties:</u>	f	13.420
Uit deze post wordt een subsidie verstrekt ten behoeve van de Stichting Zuid Nederlandse Ontmoetingen.		
<u>Verdeelprogramma professionele podiumkunsten:</u>	f	2.767.660
Voor 1989 wordt dit budget als volgt besteed:		
-Het Brabants Orkest	f	560.000
-Stichting Brabant POP	f	320.000
-St. Brabantse Podia voor Jazz en geïmproviseerde muziek:	f	150.000
-Operacircuit	f	130.000
-Jeugdtheatergroep Kwiebus	f	400.000
-Vereniging van Brabantse Filmtheaters	f	165.000
-Budget voor overige producties, circuits, workshops, festivals (inclusief f 60.000 t.b.v. film en fotografie):	f	970.000
Uit dit laatste budget wordt o.a. het jeugdtheaterfestival gesubsidieerd, Theater Netwerk Nederland, voorstellings-subsidie voor jeugdtheatervoorstellingen, productiesubsidie voor ad-hoc projecten.		

D. Beleid Jeugdtheater.

De provincie Noord-Brabant geeft binnen haar beleid prioriteit aan het jeugdtheater. Zij gaat hierbij uit van de verantwoordelijkheidstoedeling geschetst in het rapport van de commissie Zeevalking.

Naar aanleiding van de ontwikkelingen binnen het bestaande theatergezelschap Kwiebus, heeft de provincie besloten het driejarig subsidiemandaat aan dit gezelschap op artistieke gronden te beëindigen.

Vervolgens heeft de provincie begin dit jaar een werkgroep in het leven geroepen die een advies heeft uitgebracht over de structuur en invulling van de jeugdtheatervoorziening in de provincie. De werkgroep heeft geadviseerd een opdracht te verstrekken aan een persoon van artistieke kwaliteit om een nieuw jeugdtheatergezelschap in de provincie tot ontwikkeling te brengen.

Het advies is door de provincie overgenomen. Met ingang van 1990 zal een start gemaakt worden met de ontwikkeling van een nieuw gezelschap.

Naast het instandhouden van een gezelschap heeft de provincie Noord-Brabant de mogelijkheid voor project-subsidies en voorstelingsubsidies. Theater Netwerk Nederland krijgt subsidie voor bemiddeling en afzet van o.a. jeugdtheateraanbod.

De provincie draagt via een meerjarige financiering bij in het jaarlijkse jeugdtheaterfestival in Den Bosch.

Daarnaast besteedt de Theaterwerkplaats Bis in Den Bosch aandacht aan jeugdtheater door het uitbrengen van producties.

Op het gebied van de kunstzinnige vorming is het beleid van de provincie mager. Er is geen sprake van een duidelijke bemiddelingsfunctie in het beleid waarbinnen activiteiten als schoolvoorstellingen worden gesubsidieerd. Wel wordt een provinciaal steunfunctie-instituut ondersteund, dat zich richt op het uitvoeren van de steunfunctie activiteiten.

E. Bestuurlijk perspectief.

De gedeputeerde hecht grote waarde aan een beleid voor het jeugdtheater in de provincie. De eerste stappen zijn gezet voor de ontwikkeling van een nieuw gezelschap. De gedeputeerde zal zich hard maken voor een verruiming van de beschikbare middelen voor dit gezelschap. Ze hoopt dat de ontwikkeling van dit gezelschap een goede invloed zal hebben op de culturele infrastructuur van de provincie. Naast instandhouding blijft ook spreiding en afzet van jeugdtheater een punt van aandacht.

PROVINCIE LIMBURG

A. Beleidsuitgangspunten.

Uitgangspunten voor het cultuurbeleid van de provincie Limburg staan geformuleerd in het beleidsplan 1988-1991:

"Het beleid zal zijn gericht op het instandhouden en het bevorderen van hoogwaardige voorzieningen en producties op het terrein van kunst en cultuur, waarbij o.a. de streekgebonden cultuur bijzondere aandacht krijgt. Verder zal de actieve kunstbeoefening, zowel door professionele als amateuristische kunstbeoefenaars, worden bevorderd. Een spreiding van podiumkunsten binnen de overeengekomen taakafbakening tussen overheden wordt nagestreefd.

Waardevolle zaken, cultuurgoederen, die in het verleden of thans tot stand zijn c.q. worden gebracht, verdienen waar nodig en mogelijk bescherming.

Het organiseren van culturele manifestaties, gericht op uiteenlopende publieksgroepen, zal door de provincie worden bevorderd. Culturele voorzieningen en manifestaties hebben in de regel als belangrijk neveneffect, dat zij bijdragen tot het scheppen van een aantrekkelijk vestigings- en leefklimaat en voorts dat zij de ontwikkeling van het toerisme bevorderen. Zij dragen bovendien bij aan een versterking van de sociaal-economische infrastructuur. De mogelijkheden van sponsoring zullen ook hierbij nader worden onderzocht en - waar mogelijk - gestimuleerd.

Voorwaarden worden geschapen voor een zo ruim mogelijke cultuurbeleving van een ieder. De cultuurspreiding wordt mede gericht op de diverse bevolkingsgroepen.

Daarbij zal aandacht worden besteed aan de mogelijkheden die informatica en telematica bieden.

Het cultuurbeleid zal erop gericht zijn de huidige voorwaarden voor een goede culturele infrastructuur te behouden en uit te bouwen. Waar mogelijk binnen de taakverdeling tussen de diverse overheidslagen dienen lacunes om tot een totaal cultuurbeleid te komen te worden opgevuld. "

In het beleidsprogramma 1989 benadrukt het college de versterking van de culturele infrastructuur

Hoewel cultuur in toenemende mate aandacht krijgt van de provincie, liggen de belangrijkste beleidsaccenten in Limburg bij werkgelegenheid en milieu.

De financiële positie van de provincie Limburg is goed. Rente uit reserveringen zorgden voor extra incidentele middelen, die worden besteed voor het ontwikkelen van nieuw beleid. De verwachting is echter dat deze reserveringen zullen teruglopen. Zorgvuldig beleid naar de toekomst is gewenst.

B. Demografische schets.

Inwoneraantal van : 1.095.424

Jonger dan 20 : 25,6%

De provincie Limburg heeft 69 gemeenten.

De verdeling van de bevolking over de gemeenten is als volgt:

A.	20 gemeenten	< 5000 inwoners
B.	16 "	5000 tot 10.000
C.	20 "	10.000 tot 20.000
D.	9 "	20.000 tot 50.000 (*)
E.	3 "	50.000 tot 100.000 (**)
F.	1	> 100.000 (***)

(*) Brunssum, Geleen, Landgraaf, Meerssen, Roermond, Sittard, Stein, Venray, Weert.

(**) Heerlen, Kerkrade, Venlo

(***) Maastricht

Per vierkante kilometer heeft de provincie Limburg een bevolkingsdichtheid van 505 inwoners.

C. Begrotingscijfers 1989.

De begroting 1989 vermeldt de volgende cijfers:

Hoofdstuk 8	: Welzijn	f	194.146.588
Paragraaf 3	: Kunst en oudheidkunde	f	13.193.011
Subparagraaf 1:	Kunsten	f	2.893.212

Toelichting:

<u>Culturele Manifestaties:</u> Deze begrotingspost is alleen bestemd voor de subsidiëring van de eenmaal in de vier jaar plaatsvindende Internationale Folkloristische Parade te Brunssum.	f	25.000
In 1988 stond een bedrag op de begroting van: voor het organiseren van verschillende festivals.	f	182.500
In 1989 werd het Orlando-festival uit het ontwikkelingsfonds gesubsidieerd en het Straatfestival uit de beschikbare middelen voor nieuw beleid (elk f 100.000).		
<u>Muziekdramatische kunst:</u> De stichting Limburgs Symfonie Orkest krijgt een subsidie om samen met de Contactraad voor Limburgse schouwburgen en het Maastrichts Conservatorium tenminste een tweetal muziek dramatische producties te realiseren.	f	320.000
Daarnaast krijgt het L.S.O. een bedrag van voor buitengewone activiteiten	f	100.000
<u>Theatergroep Sirkel:</u>	f	350.000
<u>Theatergroep "Het Limburgs Jeugdtonaal":</u>	f	100.750
<u>Bevordering activiteiten op het gebied van dans, mime en ballet:</u>	f	17.000

In het kader van de middelen voor nieuw beleid 1989, die in het bij de begroting gevoegde beleidsprogramma worden verantwoord, zijn voorts de volgende voorzieningen en/of ensembles in 1989 gesubsidieerd:

- Contrait/Slim/SPL	f	150.000
- Dans Compagnie Limburg	f	50.000
- Limburgs Zomerfestival	f	250.000
- ondersteuning vokale kunst	f	250.000

Ontwikkelingsfonds:

f 1.994.997

In het kader van de herstructurering van het welzijnsbeleid heeft de provincie met ingang van 1988 een ontwikkelingsfonds ingesteld voor het hele terrein, waaronder kunst en cultuur.

Het gaat voor de cultuur o.a. om innovatie en kwaliteitsverbetering, evenementen met provinciale allure en incidentuele projecten en activiteiten van provinciaal belang.

Alle terreinen van welzijn kunnen van dit fonds gebruik maken.

Versterking van de culturele infrastructuur

Er is een bedrag beschikbaar van:

f 1.000.000

Voor 1989 heeft de provincie voor het eerst een bedrag op de begroting staan voor de versterking van de culturele infrastructuur. Dit bedrag staat begroot in hoofdstuk 7 Economische en Agrarische zaken onder bijdragen ten behoeve van infrastructurale projecten met een langere looptijd. Het gaat hier om culturele projecten die een investering zijn voor de culturele en economische infrastructuur van de provincie Limburg.

D. Beleid Jeugdtheater.

De provincie Limburg erkent een specifieke verantwoordelijkheid voor de instandhouding van het jeugdtoneel te hebben. Deze verantwoordelijkheid wordt ingevuld door het subsidiëren van de jeugdtheatergezelschappen Sirkel en Het Limburgs Jeugdtoneel. Het aan de gezelschappen verstrekte subsidie is een combinatie van voorstellings- en projectsubsidie.

Incidenteel is subsidie verstrekt voor een jeugdtheaterproductie van Het Vervolg.

Projectsubsidies voor jeugdtheater kunnen worden verstrekt uit het ontwikkelingsfonds.

Uit de bestaande budgettaire kaders zijn ook mogelijkheden voor eventuele manifestaties of andere projecten op het gebied van jeugdtheater, mits deze voldoen aan de gestelde criteria.

De provincie Limburg heeft geen specifiek voorstellingssubsidie budget. TNN wordt niet gesubsidieerd.

De kunstzinnige vorming valt onder de steunfunctie Kunst en Cultuur, die net is opgezet. Op het gebied van bemiddeling is er nog geen specifiek beleid. De provincie subsidieert geen schoolvoorstellingen. Wel kunnen projecten worden gesubsidieerd uit het eerder genoemde ontwikkelingsfonds.

E. Bestuurlijk perspectief.

De gedeputeerde hecht grote waarde aan de ontwikkeling van jeugdtheater in de provincie Limburg. De gedeputeerde vindt echter dat een beleid vorm moet krijgen in relatie tot de provinciale praktijk en niet vanuit een advies van een landelijke werkgroep.

Als er in Limburg goede initiatieven ontstaan, dan moeten die een kans krijgen zich te ontwikkelen. De subsidievorm moet gerelateerd zijn aan die ontwikkeling.

De huidige initiatieven die er zijn, worden door de provincie ondersteund. Zij vormen een belangrijk onderdeel van de totale infrastructuur. De versterking van de culturele infrastructuur heeft een hoge prioriteit nu en in de toekomst.

SAMENVATTING EN CONCLUSIES

1. De inventarisatie van het provinciaal beleid levert een gedifferentieerd beeld op hoe de provincies omgaan met de instandhoudingsverantwoordelijkheid voor jeugdtheatergezelschappen.
Er kan een onderscheid gemaakt worden in vier categorieën:

- A. Provincies die zeggen deze verantwoordelijkheid te willen nemen en dit in de praktijk ook uitvoeren volgens de normen die de commissie Zeevalking daarvoor heeft aangegeven:
Noord-Holland en Gelderland.
- B. Provincies die de intentie tot instandhouding uitspreken en ook trachten waar te maken, echter niet volgens de norm en de vorm van de commissie Zeevalking:
Noord-Brabant, Utrecht en Limburg.
- C. Provincies die de instandhoudingsverantwoordelijkheid volgens de norm Zeevalking betwijfelen, omdat zij deze financieel/politiek niet kunnen waarmaken of de schaal van de provincie hiervoor te klein vinden:
Zuid-Holland, Overijssel, Friesland en Flevoland.
- D. Provincies die de instandhoudingsverantwoordelijkheid volledig afwijzen:
Groningen, Drenthe en Zeeland.
Voor de provincies Groningen en Drenthe heeft het afwijzen van deze verantwoordelijkheid een concrete oorzaak, die zijn wortels heeft in de taakverdeling tussen rijk en provincies t.a.v. de toneelvoorziening in het noorden. Er is sprake van een tegenstelling tussen de uitspraken van de provinciale bestuurders en die van vertegenwoordigers van de rijksoverheid.

Het financiële beeld is neergelegd in tabel II.
(zie pag 47)

2. De vergelijking van de situatie voor en na de vereveningsoperatie in tabel III (zie pag 48) laat zien wat de feitelijke uitkomst is van de provinciale besteding aan jeugdtheater na de verevening.
Het budget voor jeugdtheaterproductie is in de afgelopen vijf jaar bij de provincies die deel hebben genomen aan de vereveningsoperatie toegenomen met 625.000 gulden.
Dit is exclusief de bijdrage (136.000) van de provincie Flevoland, die in 1984 als provincie nog niet bestond.
De totale toename van het budget bedraagt 761.000 gulden.

De vereveningsoperatie heeft voor het totaal van de provincies een positief saldo opgeleverd van 8,2 miljoen (10,4 - 2,2 miljoen.)

7,6 % van dit saldo is besteed aan de verhoging van het jeugdtheaterbudget.

Ter vergelijking : 10,6% is besteed aan dansgezelschappen.
12% is besteed aan orkesten.

3. Meer dan de helft van de provincies investeert middelen in de productie van die vormen van podiumkunst, die volgens de taakafbakening een rijksverantwoordelijkheid zijn. Het gaat hier, vooral om dansgezelschappen en orkesten. Hiermee zijn in verhouding aanzienlijke bedragen gemoeid.
Uit de begrotingen 1989 van de provincies komt naar voren dat er in zijn totaliteit een bedrag van f 1.860.362 besteed wordt aan dansgezelschappen (f 872.750) en orkesten (f 987.632).
4. Drie provincies, Gelderland, Noord-Brabant en Noord-Holland hebben de mogelijkheid van project-subsidies voor de productie van jeugdtheateraanbod naast het in-standhouden van gezelschappen. Bij de rest van de provincies, met uitzondering van Utrecht en Zuid-Holland, wordt alleen gesubsidieerd in de vorm van projectsubsidie. Het zijn ook de eerstgenoemde provincies en de provincie Limburg, die werken met meerjarige financieringsintenties bij de subsidiëring van jeugdtheatergezelschappen.
5. Theater Netwerk Nederland vervult in 9 provincies een functie wat betreft spreiding en bemiddeling van o.a. jeugdtheateraanbod.
10 van de 12 provincies hebben aanvullende voorstellings-subsidieregelingen ter bevordering van spreiding en afzet van jeugdtheateraanbod. De regelingen zijn qua vorm zeer verschillend.
6. Uit de inventarisatie blijkt dat zeven provincies een actief beleid voeren op het gebied van de kunstzinnige vorming. Het basisonderwijs heeft bijna altijd prioriteit. Schoolvoorstellingen worden ook door zeven provincies gesubsidieerd.
Twee provincies, Drenthe en Noord-Holland, hebben bijzondere projecten op het gebied van de kunstzinnige vorming.
7. Uit de demografische gegevens blijkt dat ruim een kwart van de inwoners van de provincies jonger is dan 20 jaar.
8. Uit het overzicht blijkt dat de economische positie van de provincies onderling sterk verschillen. Een aantal provincies kampt nog met een bezuinigingstaakstelling, terwijl anderen daarentegen deze fase al weer voorbij zijn.

TABEL II

Financiering van de productie van jeugdtheater 1989, volgens opgave van de provincies.

	meerjarige financiering	projectsubsidie
Groningen		30.000 (Firma Tip-Top)
Friesland		100.000 (Finnisj en Fel Pastel)
Drenthe		20.000 (Tip-Top)
Overijssel		260.000 (De Blauwe Zebra)
Flevoland		136.000 (Theater na Water)
Gelderland	540.000 (Teneeter) 125.000 (Meespeel-theater)	3.000 (Pardoes)
Utrecht	200.400 (Theater-platform)	
Noord-Holland	709.000 (Wederzijds) 425.000 (Kompaan)(*)	200.000
Zuid-Holland	250.000 (Maccus)	
Zeeland		75.000 (DODD)
Noord-Brabant	400.000 (Kwiebus)	(**)
Limburg	450.750 (Sirkel en het Limburgs Jeugdtheater)	
Totaal	3.100.150	824.000

Totaalbudget op provinciaal niveau voor de productie van jeugdtheater bedraagt anno 1989: 3.924.150

(*) De Kompaan ontvangt ook nog een subsidie van de rijksoverheid van f 287.000,-

(**) De Provincie Noord-Brabant heeft een budget verdeelprogramma podiumkunsten. Daaruit kunnen productiesubsidies verleend worden ook aan jeugdtheaterproducties. In 1989 zijn geen subsidies aan jeugdtheaterproducties verleend.

TABEL III

Bestedingen provincies op het gebied van jeugdtheaterproductie.

	1984(*)	1989(**)
GRONINGEN	462.000 (Genesisius Werk in Uitvoering)	30.000
FRIESLAND		100.000
DRENTHE	281.300 (idem)	20.000
OVERIJSSSEL	120.000 (Lijn Negen)	260.000
GELDERLAND	240.000 (Teneeter, Spektakel e.a.)	668.000
UTRECHT	272.000 (Rats)	200.400
NOORD-HOLLAND	675.000 (Wederzijds) 730.000 (Centrum)	709.000 425.000 (***) 200.000
ZUID-HOLLAND	214.100 (Maccus)	250.000
ZEELAND		75.000
NOORD-BRABANT		400.000
LIMBURG	168.750 (Het Vervolg)	450.750
TOTAAL:	3.163.150	3.788.150

(*) Cijfers zijn uit de publicatie: Spreiding van theater op provinciaal niveau (NthI, beleidsdocumentatie 1985)

(**) Voor doel gelden zie tabel II.

(***) De provincie Noord-Holland subsidieert in 1984 toneelgroep Centrum. Onderdeel van dit gezelschap is de scholengroep van Centrum. In 1987 is dit gezelschap zelfstandig geworden en van naam veranderd: De Kompaan.

HOOFDSTUK IV

DE GROTE STEDEN

INLEIDING

De beschrijving van het beleid van de grote steden kent een andere indeling dan in voorgaand hoofdstuk over de provincies gehanteerd is.

De indeling is als volgt:

- A. Demografische gegevens, zoals ze zijn verstrekt door de afdeling burgerzaken.
- B. Kunstbegroting 1989.
- C. Samenvatting van het jeugdtheaterbeleid.

AMSTERDAM.

- A. Demografische gegevens.

Inwonersaantal: 691.837 (per 1.1.1988)
19,4% hiervan is jonger dan 20 jaar.

- B. Begroting 1989.

In de inleiding op het hoofdstuk cultuur wordt gesteld dat het van belang is een balans te vinden tussen enerzijds het doorvoeren van noodzakelijke herschikkingen, anderzijds het garanderen van eveneens noodzakelijke rust. Hiervoor is herschikking noodzakelijk door middel van het stellen van prioriteiten en posterioriteiten, maar ook meerjarige budgetfinanciering.

Het kunstbeleid van de gemeente Amsterdam heeft op onderdelen al een meer planmatige aanpak gekregen. Deze aanpak kan nog worden uitgebreid voor de hele kunstsector.

De gemeente Amsterdam heeft een bestuursovereenkomst met het rijk waarin een gezamenlijke verantwoordelijkheid is vastgelegd voor instellingen op het gebied van kunst. De huidige overeenkomst heeft betrekking op toneel, dans en muziek.

Hoofdstuk 5, functie 540: Kunst en Oudheidkunde: f 143.528.170,-	
<u>Accommodaties voor Kunstbeoefening:</u> Dit zijn alle theateraccommodaties, zoals de Stadschouwburg, Frascati, de Engelenbak en het Polanentheater.	f 28.218.030,-
<u>Toneel:</u> Onder deze post staan de subsidies aan Toneelgroep Amsterdam en andere toneelgezelschappen, de Opera, Shaffy-theater, Theaterproducties en ook Subsidie Jeugdtheater: f 918.100,- Dit bedrag gaat naar de stichting Jeugdtheater Amsterdam en is bedoeld voor de spreiding van jeugdtheateraanbod.	f 11.349.880,-
<u>Dans en Mime:</u> Hieronder vallen subsidies aan Het Nationale Ballet, Scapinoballet en subsidies voor danskunst en mimekunst.	f 8.871.540,-
<u>Muziek:</u> Hieronder valt o.a. het subsidie aan het Concertgebouworkest.	f 8.871.540,-
<u>Periodieke kunstmanifestaties:</u> Hieronder vallen subsidies aan het Holland Festival, Vondelpark Openluchttheater e.a.	f 1.482.850,-
<u>Overige kunstaangelegenheden:</u> Hieronder vallen o.a. subsidies aan het A.U.B., subsidies amateuristische kunstbeoefening, subsidie Amsterdamse Kunstraad e.a.	f 19.602.930,-

C. Jeugdtheaterbeleid.

De gemeente Amsterdam heeft geen specifiek beleid op het gebied van jeugdtheater. Binnen de gemeenteraad is nooit gesproken over een jeugdtheaterbeleid in reactie op het rapport van de commissie Zeevalking.

De wethouder heeft in Arnhem, tijdens het symposium "Bestuurlijke verantwoordelijkheid in beeld", uitspraken gedaan en duidelijk gesteld dat Amsterdam niet van plan is een jeugdtheatergezelschap in stand te houden.

"Amsterdam wil liever een geschakeerd aantrekkelijk theateraanbod voor de jeugd mogelijk maken", waren de woorden van de wethouder. Deze uitspraak van de wethouder wordt genuanceerd in een brief van Burgemeester en Wethouders van 17 november 1988 aan de minister van WVC.

In deze brief wordt gesteld dat Amsterdam niet enthousiast is over de voorgestelde scheiding van provinciale en gemeentelijke verantwoordelijkheid voor zover het de instandhouding en huisvesting van jeugdtheatergezelschappen betreft. Amsterdam is van mening dat instandhouding en huisvesting van jeugdtheatergezelschappen in één (subsidie)hand dienen te blijven. Verder wordt gesteld dat Amsterdam er in principe geen bezwaar tegen heeft zorg te dragen voor de instandhouding van een jeugdtheatergezelschap. Dit mag echter niet ten koste gaan van het bestaande beleid. Daarbinnen is geen substantiële uitbreiding van de gegeven budgetten voor het jeugdtheaterbeleid te verwachten tenzij aan Amsterdam daarvoor een budget wordt toegekend. Aangegeven wordt dat het advies van de commissie Zeevalking te weinig vanuit de bestaande realiteit is geformuleerd en te zeer stoelt op een sfeer van verwachting. De wens wordt uitgesproken dat in een volgende fase van beleidsontwikkeling de bestaande realiteit een zwaarwegender plaats wordt toegekend.

De gemeente Amsterdam subsidieert de stichting Jeugdtheater Amsterdam voor de distributie en spreiding van een zo kwalitatief mogelijk jeugdtheateraanbod. De stichting draagt zorg voor de ontwikkeling van theater De Krakeling en voor de circuitfunctie. Er is een aantal theaters bij dit circuit aangesloten. Alle ad-hoc productiebudgetten van de gemeente staan ook open voor jeugdtheaterinitiatieven. Jeugdtheaterproducties vallen onder het budget incidentele toneelproducties. In het seizoen 1989/1990 is dit budget f 708.730,-. Van dit budget is f66.950,- besteed voor het realiseren van een kinderproductie van de stichting Beweging Dans (Cees Brandt). De gemeente ondersteunt verder het Polanentheater, dat veel jeugdtheater programmeert en draagt bij aan manifestaties zoals b.v. het Vondelpark-openlucht theater. Via het project Kunst in de wijken wordt spreidingssubsidie verstrekt. Het beleid op het gebied van kunstzinnige vorming wordt gereorganiseerd. In dit kader is er een onderwijsproject dat de Krakeling uitvoert samen met het Instituut voor Dramatische Vorming, het IDV, dat op zal gaan in de Stichting Kunstzinnige Vorming Amsterdam. Prioriteit ligt bij het basisonderwijs.

ROTTERDAM

A. Demografische gegevens.

Inwoneraantal: 576.218 (per 1.1.1989)
22,1% van dit aantal is jonger dan 20 jaar.

B. Begroting 1989.

Totaalbudget Kunstzaken in de gemeentebegroting		f 113.159.000
Accommodaties voor podiumkunsten		f 3.375.000
Fed. of Musik	10.000	
Poetry	280.000	
Lantaren	1.985.000	
Arena	1.100.000	
Beroepsgezelschappen voor kunsten		f 2.512.299
De Rotterdamse Dansgroep	778.000	
Zwarte Hand	406.000	
Jeugdtheater Hofplein	551.000	
Evenementen	200.000	
Onafhankelijk Toneel	577.000	
Exploitatiesubsidie Rotterdams Philharmonisch Orkest		f 6.848.000
Exploitatiesubsidie stichting Toneelraad Rotterdam		f 4.979.000
Rotterdamse Kunststichting		f 7.449.000

C. Beleid jeugdtheater.

De gemeente Rotterdam ondersteunt al heel lang een gezelschap. In het verleden was dit toneelgroep Wiedus. Dit gezelschap is gesplitst in : De Zwarte Hand en het Hofpleintheater.

De Zwarte Hand is een jeugdtheatergezelschap dat door de gemeente gesubsidieerd wordt met een budget van f 406.060,-.

Het Hofpleintheater heeft drie functies: het programmeert voorstellingen, het is een school en het maakt producties met kinderen. Het Hofpleintheater krijgt een budget van f 750.000. Dit bedrag komt uit verschillende posten, o.a. vanuit het onderwijs. Voor jeugdtheater staat er in totaal ongeveer f 750.000 op de begroting van de gemeente.

Naast productie subsidieert de gemeente nog in de afname, via een programmeringsbudget van het Hofpleintheater, dat specifiek een jeugdtheateraccommodatie is. Indirect ook via de andere theateraccommodaties in de gemeente, de Schouwburg, en incidenteel het Bibliotheektheater en het Theater Zuidplein.

Tussen de Schouwburg en het Hofpleintheater is een overleg gestart over jeugdtheaterprogrammering.

Via de Stichting Kunstzinnige Vorming worden schoolvoorstellingen gesubsidieerd.

De gemeente Rotterdam heeft zich niet uitgesproken over het rapport Zeevalking. De gemeente voert haar eigen autonome beleid. Er is tot nu toe geen overleg geweest met andere steden of de provincie. Binnenkort zal er voor het eerst overleg plaats vinden met de provincie Zuid-Holland.

Het ziet er niet naar uit dat de financiële mogelijkheden voor het jeugdtheater in Rotterdam nog uitgebreid worden. De afgelopen periode is het budget verdrievoudigd.

Aandacht zal gegeven worden aan de ontwikkeling van het Hofpleintheater, met name de jeugdtheaterschool.

DEN HAAG

A. Demografische gegevens.

Inwoneraantal : 443.795 (per 1.1.1988)
21% hiervan is jonger dan 20 jaar.

B. Begroting 1989.

Begroting sector cultuur 1989.	
Totale lasten:	f 70.640.000
In de begroting wordt een onderscheid gemaakt tussen gemeentelijke instellingen en overige instellingen.	
Gemeentelijke instellingen: Dit zijn o.a. Gemeentemuseum, Koninklijke Schouwburg, Museon, Stedelijke Muziekschool e.a.	f 35.030.000
Overige instellingen: Onder deze post worden alle andere zaken van het cultuurbeleid ondergebracht waaronder:	f 34.701.000
Het Residentieorkest:	f 6.467.000
Overige muziek, zang, oude muziek en theater:	f 697.000
Het Nationale Toneel:	f 5.276.000
Toneelgroep De Appel:	f 1.888.000
Haags Kindertoneel:	f 719.000
- Pssst :	f 350.000
- NJT :	f 330.000
- Pierrot:	f 36.000
- overige:	f 3.000
Interim/Het gebeuren:	f 1.161.000
Nederlands Danstheater:	f 3.026.000

C. Beleid Jeugdtheater.

Begin juni 1988 wordt door de wethouder een werkgroep jeugdtheater ingesteld met als opdracht hem te adviseren over het jeugdtheaterbeleid, dat wil zeggen: de productie, de distributie en de afname.

In september daaropvolgend presenteert de werkgroep het rapport "Impulsen voor een Haags Jeugdtheaterbeleid".

De werkgroep komt met aanbevelingen voor een bijstelling van het bestaande beleid van de gemeente. Belangrijk daarin is de mening van de werkgroep dat de gemeente zowel verantwoordelijkheid dient te dragen voor een structureel gesubsidieerde productiekant, als ad-hoc initiatieven. Daarnaast adviseert de werkgroep binnen het jeugdtheaterbeleid een afstemming tot stand te brengen tussen de productionele en de afnamekant.

In februari 1989 installeert het College van Burgemeester en Wethouders de Commissie Jeugdtheater Den Haag (CJDH). De CJDH heeft de uitgangspunten van het rapport "Impulsen voor een Haags Jeugdtheaterbeleid" nader geformuleerd in het rapport "Jeugdtheatercentrum Den Haag", dat in april 1989 verschijnt.

In dit rapport worden de condities geschetst die nodig zijn wil het haagse jeugdtheater op artistiek niveau kunnen functioneren op het gebied van productie, distributie en afname.

Taken die aan het jeugdtheatercentrum worden toebedacht zijn de volgende:

- incidentele producties, op initiatief van anderen of volgens eigen chemie
- geleidelijk werken aan nieuwe ensemble-vorming
- programmering van een eigen theater
- coördinatie van de programmering van het haagse jeugdtheater door het opzetten van een jeugdtheatercircuit
- onderzoek naar een festival
- overleg over samenwerking met het amateurtoneel

Het gemeentelijk budget voor het jeugdtheater zal in 1990 f 669.000. Van dit bedrag is f 395.000 voor het jeugdtheatercentrum gereserveerd. Naast het Jeugdtheatercentrum blijft voor Jeugdtheater Pierrot een bijdrage van f 36.000 bestaan ten behoeve van programmering en publiciteit.

De taken van het tot nu toe gesubsidieerde gezelschap Pssstt zullen in de loop van 1990 worden overgedragen aan het nieuwe centrum. De gemeentelijke bijdrage van 1990 zal hierop worden afgestemd.

Het eveneens door de gemeente gesubsidieerde gezelschap NJT heeft in de zomer van 1989 haar activiteiten gestaakt. Gelet op de tijdelijke financiële ruimte die hierdoor in 1990 ontstaat, ontvangt Peter Pan Producties incidenteel een subsidie.

Het Jeugdtheatercentrum Den Haag zal met ingang van het seizoen 1990-1991 beginnen met de productie van jeugdtheater. Daarna zullen gefaseerd via een groeimodel en afhankelijk van de financiële middelen, de overige taken worden ingevuld.

SAMENVATTING EN CONCLUSIES

1. De drie grote steden verschillen alle drie in hun beleid met betrekking tot het jeugdtheater. Twee van de drie steden houden gezelschappen in stand, n.l. Rotterdam en Den Haag. Beide echter niet volgens het door Zeevalking gewenste financieringsniveau. De gemeente Den Haag geeft in de recente plannen die er liggen blijk van de wil om een adequaat beleid op het gebied van jeugdtheater te voeren. Dit beleid wordt gezien als onderdeel van de infrastructuur van de rest van het Nederlandse jeugdtheater. De gemeente wil haar beleid ook onderdeel laten zijn van de bestuursovereenkomst met de rijksoverheid. De gemeenten Amsterdam en Rotterdam zien beiden op dit moment geen mogelijkheid tot verandering of uitbreiding van het bestaande beleid.

De grote steden besteden op dit moment(1989) de volgende bedragen aan de productie van jeugdtheater:

TABEL IV.

Financiëring van de productie van jeugdtheater:1989

AMSTERDAM:	incidentele toneelproducties	f 66.950
ROTTERDAM:	De Zwarte Hand	f 406.060
DEN HAAG:	Pssttt en NJT	f 680.000

Totaal: 1.153.010

2. De drie grote steden herbergen relatief veel jeugdtheaterinitiatieven. In Amsterdam doen deze gezelschappen ook regelmatig een beroep op het budget voor ad-hoc toneel-producties. Er is geen aparte ruimte voor productiesubsidies op de begrotingen van de drie steden. Den Haag zoekt een oplossing voor dit probleem in de opzet van een jeugdtheatercentrum dat zes producties per jaar moet gaan uitbrengen.
3. Er is tot nu toe nauwelijks sprake van samenwerking tussen steden onderling of van steden en provincies. In de provincie Zuid-Holland is dit contact onlangs voor het eerst totstand gekomen naar aanleiding van de plannen van Zuid-Holland op het gebied van jeugdtheater.
4. In de bestuursovereenkomsten die de steden met de rijksoverheid hebben afgesloten, wordt alleen in de overeenkomst van Den Haag het jeugdtheater genoemd.

HOOFDSTUK V HET RIJKSBELEID

Nederland heeft een bevolkingsaantal van 14.714.900 (1.1.1988). 26,7% van dit aantal is jonger dan 20 jaar.

Het rijksbeleid voor het jeugdtheater is tien jaar oud. In 1979 komt er een apart budget voor jeugdtheater op de begroting waaruit ook poppenspel wordt gesubsidieerd. Het budget bedraagt 600.000 gulden. Er worden geen productiesubsidies verstrekt, maar materiaalsubsidies, zoals de aanschaf van een theaterbus.

In 1981 komt de Raad voor de Kunst met een advies, getiteld het Jeugdtheater-Inhaalplan. In dit advies wordt de minister geadviseerd productiesubsidies te verstrekken aan gezelschappen en ad-hoc formaties. Verder adviseert de Raad om de verantwoordelijkheid voor de instandhouding van jeugdtheatergezelschappen bij de lagere overheden te leggen, met name de provincies. Dit sluit, volgens de Raad, het best aan bij de schaal waarop jeugdtheatergezelschappen zich manifesteren en een relatie leggen met hun publiek. Via stimuleringsubsidies kan de rijksoverheid de subsidiëring door lagere overheden bevorderen.

Binnen een aantal jaren zijn de provincies zo ver dat instandhouding op die schaal gerealiseerd is, aldus de Raad.

De minister neemt het advies van de Raad over en het beleid wordt door de Tweede Kamer bekrachtigd.

Als de commissie De Boer in 1984 zijn advies uitbrengt over het toneelbestel, is het inhaalplan nog geen doorslaand succes te noemen, maar het feit dat een paar provincies met subsidiëring zijn begonnen is genoeg aanleiding om het decentrale beleid te continueren.

Zoals in Hoofdstuk II staat vermeld betekent effectuering van het advies van de commissie de Boer, beëindiging van het rijksstimuleringsbeleid.

De minister vraagt advies aan de Raad voor de Kunst en er wordt een Landelijke Werkgroep Jeugdtheaterbeleid ingesteld, -de commissie Zeevalking-, die op 5 februari 1986 haar advies uitbrengt met de aanbevelingen zoals ze in de inleiding staan genoemd. (zie hoofdstuk II)

De minister neemt ruim de tijd alvorens hij zijn reactie op het advies van de Raad formuleert. Op 9 oktober 1987 presenteert hij, als bijlage bij het Plan voor het Kunstbeleid 1988-1992, zijn visie op de toekomst van het jeugdtheaterbeleid.

Deze visie houdt in:

Op het punt van instandhouding van jeugdtheatergezelschappen ligt er geen taak voor de rijksoverheid. De provincies en de drie grote steden zijn daarvoor verantwoordelijk.

Wel spreekt de minister het voornemen uit nauwlettend te volgen of de jeugdtheatergezelschappen ook daadwerkelijk - overeenkomstig de positieve intenties van de provincies - een betere financiële basis zullen verkrijgen.

Hoofdtaken van de rijksoverheid zijn:

- Bevordering van innovatie, met andere woorden, voorwaarden scheppen voor verdere artistieke ontwikkeling. Instrumenten hiervoor zijn projectsubsidies en subsidiëring van schrijf opdrachten. Bij het projectenbeleid wordt extra belang gehecht aan samenwerkingsprojecten tussen het jeugdtheater en de Omroep. Verder kunnen ook jeugdtheaterproducties gemaakt worden binnen de bestaande werkplaatsen.
- Bevordering van een goede infrastructuur, hetgeen inhoudt belangenbeharting, stimulering van gerichte afname en spreiding, algemene informatievoorziening en deskundigheidsbevordering. Op het gebied van infrastructuur stelt de minister de volgende maatregelen voor:
 - Op het punt van belangenbeharting krijgt de Bundeling een driejarige subsidie.
 - Bevordering van spreiding en afname kan via overleg over uitwisseling van gezelschappen in het Landelijk Overleg Podiumkunsten, en verder via landelijke projectsubsidies met daaraan verbonden landelijke spreidingseisen. Dit om opsluiting in de regio te voorkomen, een functie vervuld door Theater Netwerk Nederland.
 - Algemene informatievoorziening ligt qua taakstelling bij het Nederlands Theater Instituut, die dit binnen haar beleid moet uitvoeren.
 - Deskundigheidsbevordering kan door middel van het aanvragen van reis- en studiebeurzen.

Het rijksbudget voor het jeugdtheater zal in de kunstenplanperiode 1989-1992 verruimd worden met een bedrag van 1,5 miljoen gulden. In het seizoen 1987/1988 bedraagt het rijksbudget voor het jeugdtheater 2,2 miljoen gulden. Dit bedrag is inclusief 1.080.000 miljoen gulden voor het Amsteltoneel.

Op het punt van uitvoering van het rijksbeleid is het volgende gerealiseerd:

- De Bundeling heeft een vierjarige subsidie gekregen van 150.000 gulden.
- De Bundeling heeft samen met het NthI subsidie aangevraagd voor een project infrastructuur, teneinde de achterstand van het jeugdtheater op dit gebied weg te werken. Er is een driejarige subsidie aangevraagd van f 155.000. De Raad voor de Kunst heeft positief geadviseerd.
- Op instigatie van de Bundeling hebben vier gezelschappen bij reis- en studiebeurzen een subsidie aangevraagd voor de uitvoering van workshops. Drie van de vier aanvragen zijn gehonoreerd.

Het rijksbudget voor het seizoen 1988/1989 bedraagt:	
f 2.616.000	
Amsteltoneel	f 930.000
Maccus	f 336.000
De Bundeling	f 150.000
Projecten	f 1.200.000

SAMENVATTING EN CONCLUSIES

1. De inspanningen van de rijksoverheid voor het jeugdtheater zijn pas tien jaar oud. Kenmerkend voor deze periode is dat de rijksoverheid en haar adviseur de Raad voor de Kunst regelmatig spreken over inhaal-beleid, maar dit niet effectueren door eigen inspanningen, maar door het stimuleren (met en zonder geldelijke stimuli) van andere overheden.
Er wordt steeds gespeculeerd op uitbreiding van mogelijkheden bij provincies en grote steden, die het jeugdtheater zijn bestaansgrond moeten bieden.
2. De minister ziet het als zijn taak nauwlettend te volgen of de jeugdtheatergezelschappen daadwerkelijk - overeenkomstig de positieve intenties van de provincies - een betere financiële basis zullen verkrijgen.
3. Op het punt van de uitvoering van het advies Zeevalking financiert de rijksoverheid de belangenbeharting door subsidiëring van de Bundeling.
4. Het budget voor projecten is geleidelijk gegroeid in de huidige kunstenplan-periode en zal in 1990 nog stijgen.

HOOFDSTUK VI

KORTE ANALYSE VAN DE ONTWIKKELING VAN DE JEUGDTHEATERPRAKTIJK

Het jeugdtheater anno 1989 is het resultaat van een ontwikkeling van de afgelopen 15 tot 20 jaar, die zijn kiemen heeft in de reactie op de onvrede ten aanzien van de situatie van het toneel eind jaren zestig.

Uit deze onvrede worden nieuwe vormen bedacht om theater uit zijn maatschappelijk isolement te halen en dichterbij de mensen te brengen. Het jeugdtheater is de enige vorm, ontsproten aan deze periode, die op dit moment nog in ontwikkeling is, zich geprofessionaliseerd heeft en een eigen plek heeft verworven in het kunstbeleid van de overheden.

Het beginpunt van het maken van theater voor de jeugd ligt echter al voor deze tijd. In de jaren vijftig ontstaan er verschillende initiatieven die bewust theater gaan maken voor de jeugd. Theatergezelschap Puck begint als jeugdtheatergezelschap en is later voor volwassenen gaan spelen en toneelgroep Centrum geworden. Erik Vos richt het jeugdtheatergezelschap Arena op, dat opgaat in de Nieuwe Komodie. Ook een gezelschap als Proloog heeft zijn wortels in het jeugdtheater.

De groepen die in de jaren zeventig ontstaan, na de actie Tomaat, vormen de tweede generatie.

Dit zijn enerzijds groepen als Teneeter, Wederzijds, Maccus, Pssst Mevrouw Smit en Ziezo, anderzijds scholengroepen van toneelgezelschappen als Centrum, Theater en de Noorder Compagnie.

Het Amsteltoneel, een gezelschap ontstaan in de vijftiger jaren, wijzigt begin jaren zeventig haar koers en besluit alleen nog voor kinderen te spelen.

De stand van zaken anno 1989 van het jeugdtheater kan niet los gezien worden van de ontwikkeling van deze tweede generatie.

Een aantal kenmerken in deze ontwikkeling is:

- Het beginpunt van dit jeugdtheater ligt in het vormingstheater, het maatschappelijk engagement en de pedagogiek van de boodschap. Het zijn ook met name de mensen die qua opleiding zich bevinden tussen pedagogiek en kunst (dramadocenten en speldocenten), die deze ontwikkeling inhoud geven. Drijfveer van de artistieke beweging waar het jeugdtheater in mee groeit is het maatschappelijk engagement: theater moet er zijn voor en door de mensen, de man op de straat etc., en ook voor de jeugd. In het beleid wordt het woord doelgroep mode.
- Degenen die deze ontwikkeling gestart hebben richten zich expliciet op een doelgroep, n.l. de niet-volwassene, het kind, de jeugd en maken hiermee het publiek mede uitgangspunt van hun artistieke werk, het creëren van theatervoorstellingen.

- Het jeugdtheateraanbod heeft een ontwikkeling doorgemaakt van pedagogiek naar kunst. Het pedagogische is naar de achtergrond verdwenen, het jeugdtheater is een volwassen kunstvorm geworden, die artistiek en kwalitatief zijn eigen merites heeft verworven en zich daarmee onderscheidt van andere theatervormen met name door zijn vanzelfsprekende verbondenheid met een specifiek publiek.
Deze ontwikkeling betekent echter niet dat er geen pedagogisch aanbod meer gemaakt wordt.
- De produktiewijze is veranderd.
Er worden grotere en technisch meer eisende producties gemaakt, die kortere speelperiodes hebben.
Het accent ligt meer op het theaterprodukt zelf dan op het eventuele didactische aanbod er om heen.
- Deze ontwikkeling is mede mogelijk gemaakt door de directe relatie die het jeugdtheater aanbod heeft met de afnamekant in de zogenaamde kunstzinnige vorming. De opkomst van de kunstzinnige vorming met name in het onderwijs maakt een grote afzet van theateraanbod mogelijk en zorgt in hoge mate voor de bestaanszekerheid van de groepen.
- Deze ontwikkeling is mede bevorderd door het feit dat de producenten zich georganiseerd hebben in de Bundeling en in en door deze organisatie een aantal voorwaarden hebben gerealiseerd waardoor het jeugdtheater kan groeien. Belangrijke voorwaarden zijn het festival, het overheidsbeleid en een goede relatie met de afnemers, vorm gegeven in de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de organisatie van het festival in Den Bosch.
- Er is langzaam maar gestaag een heel eigen overheidsbeleid voor het jeugdtheater ontstaan en de financiële middelen zijn gestaag gegroeid. Het jeugdtheater heeft in het beleid van de overheden een plek verworven naast andere vormen van podiumkunst.
- Er heeft een professionalisering plaats gevonden, zowel van de producenten zelf, als van de organisatie, de Bundeling.
- Er is een markt opgebouwd voor het jeugdtheateraanbod, waardoor steeds meer jeugd bereikt wordt.
In het vrije afnamecircuit, schouwburgen en andere zalen, club- en buurthuizen, is de afzet van jeugdtheater explosief gegroeid.

Wat is nu kenmerkend voor de situatie anno 1989:

- De pioniers van de jaren zeventig, hierna te noemen de tweede generatie, vormen nu veelal de top van het jeugdtheaterveld. Zij hebben resultaten bereikt, niet alleen op het gebied van het product, maar ook op het punt van het beleid: er is een festival gegroeid, een overheidsbeleid gekomen en het imago van het jeugdtheater is positief. De pioniers van vroeger zijn binnen de jeugdtheaterwereld de gevestigden van nu.

- Er is een voorzichtig begin van een uitwisseling tussen het volwassen theater en het jeugdtheater.
Er worden hier en daar contacten gelegd tussen gezelschappen, acteurs gaan in het volwassenencircuit spelen en omgekeerd. Op de toneelschool gaan studenten stage lopen bij jeugdtheatergezelschappen.
Deze uitwisseling is echter nog zeer moeizaam en beperkt. In het algemeen zijn volwassentheatermakers weinig op de hoogte van wat zich in het jeugdtheater afspeelt.
- In het theater voor volwassenen krijgt men meer aandacht voor de jeugd als potentiële publieksgroep. Dit uit zich enerzijds in het opzetten of opnieuw versterken van educatieve diensten, die zich richten op het voortgezet onderwijs. Anderzijds in het toevoegen van jeugdtheaterproducties aan hun repertoire.
- De voorwaarden voor het werken in het volwassenentheater en het jeugdtheater zijn niet gelijk. De "topgezelschappen" binnen het jeugdtheater hebben te weinig financiële mogelijkheden om oudere (en dus duurdere) acteurs aan te trekken.
- De nieuwe initiatieven zien voortdurend de zich min of meer gevestigde generatie voor zich die in hun ogen betere voorwaarden heeft om te produceren dan zij zelf en die bovendien bijna al de beschikbare subsidieruimte opeet.
- Het kwaliteitskeurmerk voor het jeugdtheater is met de ontwikkeling van het aanbod, opgeschoven van pedagogiek naar kunst. De beoordeling voor de kwaliteit van het jeugdtheater wordt grotendeels ontleend aan het aanbod van de huidige top. Professionalisering stelt hogere eisen, betere voorwaarden en meer geld. De middelen blijven echter achter bij de ontwikkelingen en zijn te schaars om zowel de ene generatie verder te laten uitgroeien, als de opkomende voldoende ruimte te bieden.
- Door de ontwikkeling van pedagogiek naar kunst komt de tweede generatie in toenemende mate op gespannen voet te staan met datzelfde afnameveld, waardoor ze "groot" zijn gegroeid. Produktiewijze, techniek en speelperiodes van veel producties maken afzet in schoolgebouwen vaak onmogelijk.
- In de loop van de jaren is ook aan de vraagzijde, het onderwijs, veel veranderd, terwijl inhoudelijke veranderingen in de bemiddelingstaken een belangrijke rol spelen.
Mede onder de invloed van bezuinigingen zijn op de meeste plaatsen de steunfunctietaken (die vaak door instellingen samen met de kunstbemiddeling werden uitgevoerd) verdwenen. De belangstelling vanuit het onderwijs voor langdurige begeleidingsprojecten, al dan niet in combinatie met voorstellingen, neemt sterk af, terwijl de belangstelling voor voorstellingen, soms gekoppeld aan korte projecten kunstzinnige vorming groeit.
Dit dwingt de bemiddelende instellingen te zoeken naar nieuwe vormen om hun activiteiten inhoudelijk in te kaderen. Kunstparticipatie, maar dan wel zo dat het rendement zo hoog mogelijk kan zijn.

- Het fenomeen kunstparticipatie en de rendementsvraag speelt ook bij de afname in het zogenaamde vrije circuit. In 1984 kon je de zalen in Nederland, waar met enige regelmaat jeugdtheater werd geprogrammeerd op je vingers tellen. Anno 1989 brengt vrijwel elke schouwburg, in wat voor frequentie ook, jeugdtheatervoorstellingen. Ook dit deel van de afnamekant kenmerkt zich door een sterke kwantitatieve groei, gepaard gaande met een professionalisering van de organisatie.

SAMENVATTING EN CONCLUSIES

- Het jeugdtheater heeft, mede dankzij haar beslotenheid, een specifiek eigen gezicht (produkt) ontwikkeld in relatie tot haar publiek. Het produceren vanuit een bewustzijn van een publiek is een verworvenheid van de tweede generatie jeugdtheatermakers, die daardoor de grenzen van de doelgroep zijn overstegen en een theater ontwikkeld hebben dat boeiend is voor kinderen en volwassenen tegelijkertijd.
- Er zijn veertien plekken, evenwichtig gespreid over heel Nederland, waar jeugdtheatergezelschappen in wisselende samenstelling de afgelopen 15 jaar energie hebben geïnvesteerd in het opbouwen van een culturele en maatschappelijke positie, plaatselijk, regionaal en landelijk zowel artistiek (wat betreft de kwaliteit van het kunstproduct), sociaal-economisch (wat betreft de markt) als politiek (wat betreft contact met overheden en hun vertegenwoordigers). Het beeld van deze investering van de laatste 15 jaar ziet er als volgt uit:

Limburg: Het Limburgs Jeugdtheater, (*) Theater bij Leven en Welzijn/ het Vervolg, Sirkel.

Noord-Brabant: Kwiebus, nieuw gezelschap o.l.v. Pauline Mol

Gelderland: Teneeter, Spektakel, Scholengroep Theater, Meespeeltheater.

Utrecht: Rats, Bonje, Scholengroep Centrum, Theaterplatform.

Zuid-Holland: Maccus.

Rotterdam: Wiedus, Ziezo, De Zwarte Hand, Hofpleintheater.

Den Haag: Pssttt, NJT, Peter Pan Producties, nieuw theatercentrum

Noord-Holland: Wederzijds, Scholengroep Centrum, Kompaan, Muz-theater.

Amsterdam: Mevrouw Smit, Amsteltheater, nieuw gezelschap o.l.v. Liesbeth Coltof.

Overijssel: Lijn Negen, De Blauwe Zebra, nieuw gezelschap.

Friesland: Finnisj.

Groningen en Drenthe: Genesisus, Werk in Uitvoering, Firma Tip-Top.

Zeeland: DODD.

Flevoland: Theater na Water.

(*)De onderstreepte namen zijn de 22 op dit moment bestaande gezelschappen.

Deze plekken vormen de peilers waarop het jeugdtheater continuïteit en kwaliteit heeft verworven en zijn tevens de basis voor verdere ontwikkeling en kwaliteitsverbetering.

- Naast deze plekken is en wordt er door tal van theaterinitiatieven jeugdtheater geproduceerd, al dan niet gebruikmakend van ad-hoc subsidies.
In het "Nederlands Theaterboek 1988-1989", Toneel Teatraal oktober 1989, worden 35 jeugdtoneelinitiatieven vermeld, dit is exclusief de 22 bovengenoemde gezelschappen.
Poppentheater, Dans en Mimeproducties voor de jeugd zijn hierbij niet inbegrepen.
- Het jeugdtheateraanbod is gegroeid en gedifferentieerder geworden en kan daardoor tegelijkertijd minder in schoolgebouwen plaats vinden. Dit heeft te maken met het feit dat de focus in het jeugdtheater is verschoven van een pedagogische naar een kunstzinnige inhoud. Deze accentsverschuiving creëert een nieuw spanningsveld tussen kunstzinnige en vormings/pedagogische doelen. Producenten en afnemers moeten nieuwe vormen ontwikkelen voor een gedifferentieerde benadering van kunstparticipatie. Het theater voor volwassenen moet in deze dialoog betrokken worden.
- Jeugdtheater en theater voor volwassenen groeien meer naar elkaar toe. De uitwisseling tussen beiden is echter nog minimaal, terwijl dit steeds meer in het belang is van beide partijen.
Wil deze uitwisseling toenemen en duurzaamheid krijgen, dan zullen de voorwaarden voor het werken in het jeugdtheater gelijk moeten worden aan die van het theater voor volwassenen.
- De resultaten van de invloed die het jeugdtheater de afgelopen 15 jaar gehad heeft binnen het onderwijs, via de daarin beschikbare ruimte voor kunstzinnige vorming, kunnen pas in de jaren negentig zichtbaar worden in een eventuele toename van de publieke belangstelling voor kunst en cultuur.
- De beleidsmatige ruimte en de financiële middelen zijn op dit moment te beperkt om én de tweede generatie kansen tot verdere ontwikkeling te bieden, én een volgende generatie ruimte te geven. Willen beide zich verder kunnen ontplooiën, dan zullen de bestaande mogelijkheden op korte termijn vergroot moeten worden.
Er is behoefte aan inhoudelijke verdieping, er moet ruimte komen voor ondersteuning van nieuw talent.

HOOFDSTUK VII

ALGEMENE CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

CONCLUSIES

1. Het onderzoek wijst uit dat rijk, provincies en steden met elkaar de verantwoordelijkheid dragen voor de productie van jeugdtheateraanbod, zowel voor de instandhouding van gezelschappen als voor het subsidiëren van projecten. Samen zorgen zij voor een totaalbudget van f 7.830.160. De drie grote steden nemen hiervan f 1.153.010 voor hun rekening, de provincies f 3.924.150 en de rijksoverheid f 2.753.000

2. De voorstellen van de commissie de Boer en de uitwerking daarvan in de vorm van de vereveningsoperatie spelen een cruciale rol in de ontwikkeling van het jeugdtheaterbeleid. Deze ontwikkeling kan niet los gezien worden van die van de rest van de podiumkunsten. Het positieve saldo voor (het merendeel van) de provincies bij de vereveningsoperatie doet de minister veronderstellen dat deze financiële ruimte o.a. gebruikt zal worden voor de instandhouding van jeugdtheatergezelschappen. Analyse van de situatie laat zien dat deze veronderstelling niet bewaarheid is. Er zitten allerlei weeffouten in het verantwoordelijkheidsbestel. Verschillende podiumkunstinstellingen ontvangen nog steeds of weer subsidies van verschillende overheden tegelijk. Co-financiering tussen overheden is ook bij andere vormen van podiumkunst kennelijk niet te vermijden. Waar het echter gaat om de instandhouding van jeugdtheatergezelschappen, wordt het rijk in toenemende mate aangesproken voor co-financiering.

3. In 1986 concludeert de Raad voor de Kunst (advies Zeevalking) dat de overheden gezamenlijk verantwoordelijkheid dragen voor de kwaliteit en de kwantiteit van het jeugdtheateraanbod in Nederland. Deze conclusie geldt nog steeds. Echter de verantwoordelijkheidverdeling die de Raad daarbij bedacht, zo blijkt uit de analyse van de feiten, is niet werkbaar. Het uitgangspunt van de Raad inzake instandhouding - één formule voor 15 overheden - is te theoretisch gebleken. Beleid blijkt tot stand te komen in directe wisselwerking met de praktijk. De jeugdtheaterpraktijk is per provincie en stad verschillend. Initiërend beleid van overheden inzake jeugdtheater is meer uitzondering dan regel. Hierin lijkt in de loop van 1989 een kentering te komen: Overijssel, Noord-Brabant en Den Haag hebben zich actief opgesteld met betrekking tot het jeugdtheaterbeleid (zie Hoofdstuk III en IV).

4. De rijksoverheid heeft een begin gemaakt met de uitvoering van het jeugdtheaterbeleid door het subsidiëren van de infrastructuur voor het jeugdtheater. Wil de minister echter zijn taak serieus nemen om de financiële basis van het jeugdtheater te verbeteren, dan zal hij ook een verantwoordelijkheid moeten nemen voor de coördinatie van het totale overheidsbeleid voor het jeugdtheater.
5. De kwaliteit van de huidige jeugdtheaterpraktijk is een gegeven feit en wordt nationaal en internationaal erkend. Deze kwaliteit rechtvaardigt een adequaat overheidsbeleid dat de voorwaarden schept waaronder het jeugdtheater haar kwaliteiten verder kan ontwikkelen.

AANBEVELINGEN

1. De praktijk dient uitgangspunt te zijn voor het beleid van overheden.
De jeugdtheaterpraktijk biedt daarvoor uitstekende aanknopingspunten.
2. Gezamenlijke verantwoordelijkheid van de drie overheidslagen dient uitgangspunt te zijn van de invulling van het overheidsbeleid voor het jeugdtheater.
Centralisatie en decentralisatie zijn binnen dit beleid achterhaalde begrippen en moeten worden afgeschaft.
De drie overheidslagen zijn vanuit de bestaande beleidspraktijk op dit moment samen verantwoordelijk voor de kwaliteit en kwantiteit van het jeugdtheater in Nederland, ook in financiële zin. Co-financiering is binnen deze praktijk een passend beleidsinstrument.
3. De rijksoverheid dient zich op te stellen als coördinator van het beleid van de drie overheidslagen. Dit betekent inventariseren, stimuleren en premiëren van beleidsontwikkeling.
4. Geografische criteria dienen uit het beleid te verdwijnen. Spreiding van jeugdtheateraanbod is van regionale en landelijke betekenis.
5. Gezelschappen en initiatieven die theater produceren, hetzij voor jeugd, hetzij voor volwassenen, dienen qua voorwaarden gelijk behandeld te worden.

HOOFDSTUK VIII

UITWERKING AANBEVELINGEN

ALGEMEEN

- I. De huidige jeugdtheaterpraktijk biedt de volgende aanknopingspunten voor een overheidsbeleid gericht op cultuurparticipatie.
- A. Continue bewaking van de hoge kwaliteit van het jeugdtheateraanbod is een eerste voorwaarde voor een goede afzet.
 - B. De artistieke vertaling in producties van wat de jeugd bezighoudt, en op welke wijze, heeft geleid tot producten die zowel kinderen als volwassenen boeien.
 - C. De afzet van het jeugdtheateraanbod vindt voor een deel plaats via het onderwijs.
 - D. Producenten en afnemers zijn, vanwege de specifieke praktijk van het spelen voor een gebonden publiek (een publiek dat georganiseerd naar theater gaat) gewend aan het voeren van een dialoog met elkaar over hun werk en de kwaliteitsverbetering hiervan, o.a. via het jeugdtheaterfestival.
- II. Overheidsinvestering in het jeugdtheater levert rendement op uit het oogpunt van cultuurparticipatie.
 Op korte termijn betekent het een vergroting van cultuurparticipatie van de jeugd, die zoals uit de demografische gegevens blijkt minimaal 25% van de bevolking uitmaakt.
 Op langere termijn betekent het een vergroting van de participatie van volwassenen: participatie van de jeugd legt een basis voor de verbreding van kunst en cultuur in de toekomst.
- III. Investeringen dienen met een aantal materiële en immateriële condities rekening te houden.
- A. De praktijksituatie dient uitgangspunt te zijn van het overheidsbeleid.
 - B. De overheden dragen een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de praktijk van het jeugdtheater.
 - C. Productie, distributie en afname dienen beleidsmatig in samenhang beschouwd te worden.
 - D. Co-financiering van producenten door overheden is een noodzakelijk subsidie-instrument, gelet op de grote verschillen en mogelijkheden per overheidslaag.
 - E. Elkaar aanvullende investeringen versterken het rendement.

- F. Spreading van het jeugdtheateraanbod is van landelijke en regionale betekenis. Subsidiëring op basis van geografische criteria belemmert het spreidingsrendement.
- G. Verdere discussie over centralisatie danwel decentralisatie is verspilling van energie, want deze is door de praktijk reeds lang achterhaald.
- H. Investing in instandhouding van gezelschappen dient onderscheiden te worden van investeren in ad hocproducties. Beide vormen van investering vereisen aparte budgetten op overheidsbegrotingen. Ditzelfde geldt voor infrastructurele voorzieningen, zoals b.v. festivals
- I. De rijksoverheid is de geëigende overheidslaag om de verantwoordelijkheid te nemen voor de coördinatie van het totaal van het beleid. Zij dient de lijn aan te brengen. Dit houdt ondermeer in het bevorderen van overleg tussen overheden op basis van gelijkwaardigheid met als resultaat duidelijke lijnen en heldere afspraken.
- J. Goed beleid dient gepremiëerd te worden. Daar waar interessante initiatieven ontstaan - deze vallen immers per definitie altijd binnen plaatselijke en regionale grenzen - moet beleidsontwikkeling gestimuleerd worden. De rijksoverheid is en blijft eindverantwoordelijk voor het jeugdtheaterbeleid.
- K. Provincies kunnen meer verantwoordelijkheid nemen voor de coördinatie van produktie, distributie en afname door binnen hun grenzen overleg te voeren met de gemeenten, die verantwoordelijk zijn voor de afname en huisvesting. Provincies hebben vaak al overlegstructuren met gemeenten. Kunst en cultuur ontbreekt in veel gevallen op de agenda van deze overleggen. Gemeenten dienen geïnformeerd te worden over het aanbod dat de provincie subsidieert.
- IV. De jeugdtheaterpraktijk kan de komende zes jaar verbeterd worden, zowel in kwalitatief als in kwantitatief opzicht. Daartoe is een aantal maatregelen vereist.
- A. De jeugdtheatergezelschappen, die een structurele positie hebben opgebouwd, dienen qua voorwaarden gelijk behandeld te worden als andere theatergezelschappen, zodat de wisselwerking tussen theater voor de jeugd en theater voor volwassenen toeneemt.
- B. De richtlijn van de commissie Zeevalking van 750.000 gulden als norm voor instandhouding dient te worden losgelaten. Dit bedrag is voor instandhouding van een gezelschap eerder vertrekpunt dan eindpunt.
- C. Arbeidsvoorwaarden (CAO en pensioenvoorziening) binnen het theater moeten gelijk zijn. Ook de WAGGS-regeling dient toegepast te worden.

- D. Jeugdtheaterinitiatieven, die al een tijd werken op project-basis en de wil en potentie hebben uit te groeien tot een structureel gesubsidieerd gezelschap, moeten daarvoor de ruimte krijgen.
- E. Gezelschappen die hun continuïteit vorm geven door het werken op projectbasis, dienen vanwege deze continuïteit binnen de projectsubsidiering eveneens meer ruimte te krijgen voor professionalisering en kwaliteitsverbetering.
- F. Er is meer ruimte nodig voor de ontwikkeling van nieuw talent. Dit kan enerzijds gebeuren door het stimuleren van adhoc initiatieven, anderzijds door bestaande gezelschappen hiervoor mogelijkheden te bieden.
- G. Infrastructurele voorzieningen voor het jeugdtheater dienen opgebouwd te worden en qua kwaliteit en kwantiteit op gelijk niveau te komen met gelijksoortige voorzieningen op het terrein van de podiumkunsten.
- H. De mobiliteit van jeugdtheatermakers dient bevorderd te worden, zowel nationaal als internationaal. Het jeugdtheater dient te worden meegenomen in een overheidsbeleid gericht op de gevolgen van de Europese eenwording na 1992. Het Nederlandse jeugdtheater dient in staat gesteld te worden te participeren in een Europees netwerk.
- I. De ruimte voor kunstzinnige vorming (actief en receptief) binnen het onderwijs dient vergroot te worden, niet alleen voor het basisonderwijs, maar ook voor het voortgezet onderwijs.
- J. Het budget voor de productie van jeugdtheater dient in de komende zes jaar verdubbeld te worden.

PER OVERHEID

- I. De provincies in categorie A. (zie samenvatting en conclusies in hoofdstuk III), Noord-Holland en Gelderland, geven structurele meerjarige subsidies aan jeugdtheatergezelschappen. Deze gezelschappen dienen qua voorwaarden toe te groeien naar een gelijk niveau met andere rijksgesubsidieerde theatergezelschappen. De provincies dienen binnen hun beleid ruimte te maken om verdere ontwikkeling van deze gezelschappen te bevorderen. De rijksoverheid dient, indien nodig, het beleid van deze provincies te premieren door middel van op onderdelen gerichte projectsubsidiering.
- II. De provincies in categorie B., Noord-Brabant, Utrecht en Limburg, dienen binnen hun beleid ruimte te creëren om het subsidieniveau van hun gezelschappen te vergroten, opdat deze kunnen uitgroeien tot volwaardig gesubsidieer-

de gezelschappen. Dit houdt o.a. in dat op termijn deze gezelschappen meerjarige financieringsintenties hebben. De rijksoverheid dient, indien nodig, het beleid van deze provincies te premiëren door middel van meerjarige projectsubsidiering.

- III. De provincies in categorie C., Zuid-Holland, Friesland, Overijssel en Flevoland, dienen binnen hun beleid ruimte te creëren om jeugdtheatergezelschappen en initiatieven tot ontwikkeling te laten komen. De rijksoverheid dient deze ontwikkeling (mede) te bevorderen door co-financiering.
- IV. De provincies in categorie D., Groningen, Drenthe en Zee-land, wijzen een verantwoordelijkheid voor instandhouding van jeugdtheatergezelschappen af. Vanuit de algemene verantwoordelijkheid die de rijksoverheid heeft voor de coördinatie van het beleid, dient zij in overleg met deze provincies te zoeken naar een oplossing voor de aldaar ontstane situatie. Deze oplossing moet zodanig zijn dat de aanwezig jeugdtheaterinitiatieven zich verder kunnen ontwikkelen. Co-financiering is daarbij een geschikt beleidsinstrument, temeer daar dit ook van toepassing is op andere onderdelen van het podiumkunstbeleid in deze provincies.
- V. Binnen het kunstbeleid van een culturele hoofdstad als Amsterdam mag een jeugdtheatergezelschap niet ontbreken. Amsterdam dient binnen haar beleid daarvoor ruimte te creëren.
- VI. Rotterdam en Den Haag dienen binnen hun beleid ruimte te creëren om de bestaande en nieuwe jeugdtheaterinitiatieven verder tot ontwikkeling te laten komen. Dit houdt in meerjarige financieringintenties, toepassing van arbeidsvoorwaarden (CAO en pensioenen) en de WAGGS-regeling.
- VII. De instandhouding van jeugdtheatergezelschappen moet onderdeel worden van de bestuursovereenkomsten tussen steden en rijk. De steden dienen binnen hun beleid projectsubsidiering van jeugdtheater mogelijk te (blijven) maken.
- VIII. In de nieuwe kunstenplanperiode 1992-1996 dient het rijk de ruimte voor het jeugdtheater verder te vergroten teneinde:
- invulling te geven aan de verantwoordelijkheid voor de coördinatie van het jeugdtheaterbeleid o.a. via de vergroting van de ruimte voor instandhouding van gezelschappen door middel van co-financiering
 - ruimte te creëren voor vernieuwing en experiment door middel van projectsubsidies
 - invulling te geven aan de verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van de infrastructuur
 - ruimte te creëren ter bevordering van een internationaal beleid voor het jeugdtheater.

BIJLAGE 1.

Aan de Gedeputeerden voor Cultuur
van de twaalf provincies en de Wethouders
voor de Cultuur c.q. Kunstzaken van de
gemeenten Amsterdam, Den Haag, Rotterdam
en Utrecht.

Amsterdam, 24 juni 1988

Onderwerp: jeugdtheaterbeleid

Geachte Dames en Heren,

Eind 1987 informeerden wij u over onze reactie op het Plan voor het Kunstbeleid 1988-1992 en het daarin opgenomen standpunt van de minister op het advies van de commissie Zeevalking.

Tevens deden wij u informatie toekomen over de situatie van onze vereniging, de opzet van een eigen bureau en subsidiering hiervan door de rijksoverheid.

De afgelopen maanden hebben in het teken gestaan van wachten op de definitieve uitkomsten van het rijksbeleid. Zoals u weet had de behandeling van het Plan voor het Kunstbeleid in de Tweede Kamer tot gevolg dat de financiële prioriteiten van de minister, o.a. voor het jeugdtheater, op de tocht kwamen te staan. Gevolg hiervan was tevens onzekerheid over de continuering van subsidiering van de Bundeling voor het behartigen van de belangen van het jeugdtheater. Er was geen budget voor de uitvoering van het advies Zeevalking.

Inmiddels heeft de minister de grote lijnen voor de uitwerking van zijn beleid aan de Raad voor de Kunst doen toekomen. Bij de schets van de financiële perspectieven (een budgetuitbreiding van 1,5 miljoen) voor het jeugdtheater geldt echter nog het voorbehoud van de uitslag van de arob-procedures in de toneelsector.

Ook heeft de minister de Bundeling laten weten dat zij de komende vier jaar subsidie krijgt voor de uitvoering van zijn taakstelling, zoals die in de subsidieaanvraag 1988-1991 verwoord is.

Dit laatste bericht heeft een einde gemaakt aan de impasse-situatie waar het bureau van de Bundeling zich in bevond. De vierjarige financieringintentie van de rijksoverheid biedt een uitstekend perspectief voor de uitvoering van het beleid van de Bundeling.

De belangrijkste prioriteit in dit beleid betreft de beleidsontwikkeling ten aanzien van het jeugdtheater door de verschillende overheden.

In tegenstelling tot andere podiumkunstdisciplines heeft het jeugdtheater te maken met 17 verschillende overheden die met elkaar de voorwaarden scheppen voor de ontwikkeling van het nederlandse jeugdtheater. De ene overheid is daarin niet minder betrokken dan de andere. U als provincies en grote steden houden in feite de bestaande jeugdtheatergezelschappen (mede)instand en garanderen daarmee de continuïteit in de ontwikkeling.

De resultaten van die ontwikkeling zijn o.a. zichtbaar geworden tijdens het laatste jeugdtheaterfestival in Den Bosch, dat plaats vond van 23 tot 26 maart. In bijgaande recensies kunt u zich een indruk vormen. Resultaat blijkt ook uit de toenemende belangstelling uit het buitenland voor nederlandse gezelschappen en het succes dat nederlandse gezelschappen hebben op theaterfestivals, zoals b.v. het "Theater der Welt" kinder-en jeugdtheaterfestival dat van 11 tot 21 mei in Munchen plaats vond.

Aangezien u in uw stad of provincie meestal te maken heeft met een of twee specifieke gezelschappen, waar u een primaire verantwoordelijkheid voor genomen hebt, vinden wij het van belang om u regelmatig te informeren over de algemene lijn van de ontwikkeling van het jeugdtheater.

Het bureau van de Bundeling heeft inmiddels nieuwe huisvesting gevonden samen met andere organisaties in de podiumsector, die deel uitmaken van het Werkgevers Overleg Podiumkunsten, zoals de Vereniging van Nederlandse Toneelgezelschappen, het Directie Overleg Dansgezelschappen en het Contactorgaan van Nederlandse Orkesten. De Bundeling is ook bestuurlijk vertegenwoordigd in het Werkgevers Overleg Podiumkunsten en heeft als zodanig gevraagd als waarnemer deel te nemen aan het Landelijk Overleg Podiumkunsten.

Dit laatste overleg, hebben wij begrepen, is o.a. bedoeld om coördinatie aan te brengen op het gebied van de podiumkunsten tussen de verschillende betrokken overheden.

Coördinatie voor het jeugdtheater is een zaak die de Bundeling aangaat. Wij willen waar dat kan alle informatie op het gebied van jeugdtheater en jeugdtheaterbeleid coördineren. Derhalve is het bureau bezig met het verzamelen van zoveel mogelijk informatie en het rubriceren hiervan. Na de zomer zullen wij met u contact op nemen om te kijken op welke wijze informatie over en weer kan worden uitgewisseld.

Graag zouden wij dan ook een afspraak met ieder van u maken om uw bestuurlijke visie te vernemen op het jeugdtheaterbeleid en de perspectieven voor de toekomst. De bestuurlijke autonomie van elke overheid is voor ons een gegeven. Elke overheid geeft op eigen wijze invulling aan het beleid.

Zodra wij voldoende data verzameld hebben zijn wij ook van plan om de politiek betrokkenen in uw stad en provincie regelmatig te informeren over de ontwikkeling van het jeugdtheater.

Wij hopen u met deze brief voorlopig voldoende geïnformeerd te hebben over de recente ontwikkelingen en zullen na de zomer verder contact met u opnemen.

Ons nieuwe postadres is:

HERENGRACHT 122
1015 BT AMSTERDAM

Telefoon: 020-202460

Ons kantoor is in de maand juli gesloten.

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur van de
VKGJ De Bundeling,

Annie van Otterloo
beleidsmedewerkster

bijlage:
recensies jeugdtheaterfestival Den Bosch 1988

BIJLAGE 1A.

Aan de heer/mevrouw
Gedeputeerde voor Cultuur
van de provincie

Amsterdam, 3 november 1988

Geachte heer/mevrouw,

Op 24 juni j.l. stuurde ik u namens het bestuur van de VKGJ de Bundeling een brief met daarin het verzoek in een gesprek uw bestuurlijke visie te vernemen op het jeugdtheaterbeleid en de perspectieven voor de toekomst. Deze brief werd verstuurd aan de verantwoordelijke bestuurders van alle 16 overheden die op dit moment met elkaar, naast de rijksoverheid, het jeugdtheaterbeleid in Nederland vorm geven.

In deze brief werd tevens vermeld dat de Bundeling in juni 1988 van het ministerie van WVC te horen heeft gekregen dat zij vier jaar gesubsidieerd wordt om, volgens het plan Zeevalking, de belangenbehartiging van het jeugdtheater ter hand te nemen vanuit de afgesproken taakstelling.

Een van deze taken is het in kaart brengen van de beleidsontwikkeling van het jeugdtheater.

Gezien het feit dat het beleid op dit moment vorm gegeven wordt door 17 autonome overheden, vindt het bestuur van de Bundeling het wenselijk om de bestuurlijke visies van alle betrokkenen te inventariseren ten einde een totaalbeeld te krijgen van de toekomstperspectieven die er zijn voor de beleidsontwikkeling van het nederlandse jeugdtheater. De bestuurlijke autonomie van elke overheid is voor ons een gegeven. Elke overheid geeft op eigen wijze invulling aan het beleid.

Het bovenstaande vormt de achtergrond voor het gesprek, waarvoor u onlangs benaderd bent en dat op de afgesproken datum zal plaats vinden.

Als leidraad voor het gesprek hebben wij een aantal aandachtspunten geformuleerd. Deze aandachtspunten zijn ingegeven vanuit het jeugdtheaterbeleid, zoals zich dat tot nu toe heeft ontwikkeld. Wij hebben deze aandachtspunten onderscheiden in drie verschillende onderdelen:

1. De situatie van de betreffende overheid met betrekking tot jeugdtheaterbeleid.

-de plaats van het jeugdtheater binnen het kunstbeleid

- x - prioriteit
- x - politieke ondersteuning
- x - toekomstperspectieven

-de structuur van het beleid

- x - productie
- x - distributie
- x - afname
- x - de relatie tussen deze drie
- x - advisering
- x - vormen van financiering

2. Het rapport van de commissie Zeevalking.

-bestuurlijk standpunt van uw overheid

- x - decentralisatie of centralisatie
- x - instandhouding wel of niet mogelijk
- x - norm voor instandhouding reeël?

-de reactie van de minister van WVC

- x - visie op instandhouding
- x - definitie jeugdtheater/jeugdtheater

3. De relatie tussen overheden.

-bestuurlijke verhoudingen

- x - relatie rijk/andere overheden
- x - samenwerking wel of niet
- x - vormen van samenwerking

-overlegstructuur

- x - overleg wel of niet noodzakelijk
- x - taak van het rijk?

Bovenstaande aandachtspunten zijn van onze kant een richtlijn voor het gesprek, waarin mogelijk ook nog andere visies en vragen van uw- of onze kant aan de orde kunnen komen.

De gesprekken worden gevoerd door de beleidsfunctionaris van het bureau van de Bundeling, ondergetekende, eventueel begeleid door de bureau-coördinator of een vertegenwoordiger van het jeugdtheatergezelschap of gezelschappen die in betreffende stad of provincie gevestigd zijn.

Wij hopen dat deze brief u voldoende informatie geeft over kader en inhoud van het gesprek dat wij gaarne tegemoet zien.

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur
van de VGKJ de Bundeling

Annie van Otterloo
beleidsmedewerkster

OVERZICHT VAN GESPREKKEN MET DE GEDEPUTEERDEN.

1. 22-9-1988: Provincie Utrecht

Gesprek met de heer Hoekstra

Aanwezig bij het gesprek: De heer Hoekstra, de heer Haker (provinciale griffie), de heer van Rooijen (Theaterplatform Utrecht), mevrouw van Otterloo (Bundeling)

2. 13-10-1988: Provincie Drenthe

Gesprek met de heer Pastoor

Aanwezig bij het gesprek: De heer Pastoor, de heer Knotnerus (provinciale griffie), mevrouw Holties en mevrouw van Otterloo (Bundeling)

3. 24-10-1988: Provincie Groningen

Gesprek met de heer Beukema

Aanwezig bij het gesprek: De heer Beukema, de heer Huizing (provinciale griffie), mevrouw Holties en mevrouw van Otterloo (Bundeling)

4. 21-11-1988: Provincie Limburg

Gesprek met de heer Kockelkorn

Aanwezig bij het gesprek: De heer Kockelkorn, de heer Holstein (provinciale griffie), Mevrouw Timmers (Het Vervolg), mevrouw van Otterloo (Bundeling)

5. 24-11-1988: Provincie Friesland

Gesprek met mevrouw van Liemburg

Aanwezig bij het gesprek: Mevrouw van Liemburg, mevrouw Jellema (provinciale griffie), mevrouw Holties en mevrouw van Otterloo (Bundeling)

6. 7-12-1988: Provincie Flevoland

Gesprek met de heer Vermeer

Aanwezig bij het gesprek: De heer Vermeer, mevrouw Geluk (provinciale griffie), mevrouw Holties en mevrouw van Otterloo (Bundeling)

7. 8-12-1988: Provincie Noord-Brabant

Gesprek met mevrouw Baartmans

Aanwezig bij het gesprek: Mevrouw Baartmans, mevrouw Oom en de heer Koopmanschap (provinciale griffie), mevrouw Holties en mevrouw van Otterloo (Bundeling)

8. 9-12-1988: Provincie Gelderland

Gesprek met mevrouw van de Broek

Aanwezig bij het gesprek: Mevrouw van de Broek, de heer Wispelwey (provinciale griffie), mevrouw van Dijk (Toneelgroep Teneeter), Mevrouw van Otterloo (Bundeling)

9. 11-1-1989: Provincie Overijssel

Gesprek met de heer Dijkstra

Aanwezig bij het gesprek: De heer Dijkstra, de heer van Wissen (provinciale griffie), de heer van Ardenne (Theatergroep De Blaauwe Zebra), mevrouw van Otterloo (Bundeling)

10. 6-2-1989: Provincie Noord-Holland

Gesprek met mevrouw van Diepen

Aanwezig bij het gesprek: Mevrouw van Diepen, De heer Padt (provinciale griffie), de heer Podt (Toneelgroep Wederzijds), Mevrouw Goos (Toneelgroep de Kompaan), mevrouw van Otterloo (Bundeling)

11. 15-2-1989: Provincie Zeeland

Gesprek met mevrouw de Vries

Aanwezig bij het gesprek: Mevrouw de Vries, de heer van Aspert (provinciale griffie), mevrouw Holties en mevrouw van Otterloo (Bundeling)

12. 1-3-1989: Provincie Zuid-Holland

Gesprek met de heer Boone

Aanwezig bij het gesprek: De heer Boone, mevrouw Koster (provinciale griffie), mevrouw Kers en mevrouw van Doorn (Theatergroep Maccus), mevrouw van Otterloo (Bundeling)

COLOFON

UITGAVE

Vereniging van Gezelschappen
van Kinder-en Jeugdtheater
DE BUNDELING

SAMENSTELLING

ANNIE VAN OTTERLOO
ANNEKE HOLTIES
met medewerking van het bestuur:
RINUS KNOBEL
GEORGE PODT
INE TIMMERS
KEES VAN ROOIJEN
JAC ENGELEN
en
de werkgroepoverheidsbeleid, samen-
gesteld uit leden van de Bundeling

REDACTIONEEL ADVIES

NICO VAN ROSSEN

EINDREDACTIE

ANNIE VAN OTTERLOO
ANNEKE HOLTIES

DRUK

MEKKA, AMSTERDAM

AMSTERDAM, DECEMBER 1989

Vereniging
van Kinder- en
Jeugdtheater

de Bundeling

Adres Secretariaat:
Herengracht 122
1015 BT Amsterdam

Telefoon:
020-202460